

სენტიმენტალური რომანი

(მეოცნებეს მოგონებებიდან)

"...იყო ის შექმნილი მისთვის, რომ თუნდაც წამით ეგრძნო შენთან სიახლოვის ხიბლი?.."

ივ. ტურგენევი

ღამე პირველი

საოცარი ღამე იყო. ასე მხოლოდ მაშინ ღამდება, როდესაც ძალიან ახალგაზრდები ვართ, ძვირფასო მკითხველო ჩემო. ცა ისეთი ნათელი, ისე სავსე იყო ვარსკვლავებით, რომ თუ შეხედავდი, უნებლიეთ გაიფიქრებდი: ნუთუ შესაძლებელია, ამ ცის ქვეშ ანჩხლი და ბრაზიანი ადამიანები ცხოვრობდნენ? ეს შეკითხვაც ახალგაზრდულია, ძვირფასო მკითხველო ჩემო, ძალიან ახალგაზრდული, მაგრამ გისურვებ, ღმერთი შეგეწიოს და ხშირად მოაწყდეს ის შენს სულს!.. როდესაც ანჩხლ და ბრაზიან ბატონებზე ვსაუბრობდი, ნამდვილად არ შემეძლო, არ გამეხსენებინა, რაოდენ ღირსეულად ვიქცეოდი თავად მთელი ამ ღლის განმავლობაში. დიდიდან შემომეპარა უცნაური სევდა. უეცრად მომეჩვენა, რაოდენ მარტოსული ვარ, ყველამ მიმატოვა, ყველა გამირობს. ბუნებრივია, თითოეულ თქვენგანს აქვს უფლება, დაინტერესდეს: ვინ არის ეს ყველა? იმიტომ, რომ უკვე რვა წელიწადია პეტერბურგში ვცხოვრობ და არც ერთი ნაცნობი არ მყავს. მაგრამ რაში მჭირდებოდა ნაცნობები? განა ჩემი ნაცნობი და ახლობელი თავად მთელი პეტერბურგი არ იყო? ჰოდა, როდესაც პეტერბურგის მოსახლეობა

უეცრად დაიძრა აგარაკებისკენ, მომეჩვენა, რომ ყველამ მიმატოვა. მარტოობის შემეშინდა, სამი ღლის განმავლობაში დადარდიანებული დავხეგიალობდი ქალაქის ქუჩებში, ვერაფრით ვიგებდი რა ღამემართა, საიდან გაჩნდა ეს სევდა. მნიშვნელობა არ ჰქონდა, სად მივიდოდი... ანუ გავივლიდი ნევის გამზირს, შევიდოდი ბაღში თუ სანაპიროს მივადგებოდი, ყველგან სიცარიელე მხვდებოდა. არც ერთი ნაცნობი სახე (რომელთა დანახვასაც ერთსა და

იმავე დროს, ერთსა და იმავე ადგილას, მთელი წლის განმავლობაში უკვე შევეჩვიე) არ ჩანდა. ისინი, რასაკვირველია, არ მიცნობდნენ, მაგრამ მე ხომ ვიცნობდი მათ, თითქმის შევისწავლე თითოეული მათგანის ფიზიონომია - ვუყურებდი და როდესაც მხიარულობდნენ - ვგკებოდი, თუ მათ სახეებს სევდა და დარდი ღრუბლავდა, მეც ცუდ ხასიათზე ვდგებოდი. ერთ მოხუცებულს, რომელსაც ყოველ ცისმარე ღღეს ვხვდებოდი ფონგანკაზე, თითქმის დაუუმეგობრდი. მას ისეთი ჩაფიქრებული, ისეთი ღიღებული გამომეგყველება ჰქონდა... მუდამ რაღაცას ღუღღუნებდა, მარცხენა ხელს იქნევდა, მარჯვენაში კი ხის გოგის სკიპტრა ეჭირა მოოქრული ბუნიკით. მოხუცმაც შემამჩნია, უფრო მეტიც, მონაწილეობდა კიდეც ჩემს სულიერ ცხოვრებაში. ღიახ, სწორედ ამიტომ დროდადრო თითქმის ვესალმებოდი კიდეც ერთმანეთს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ორივე კარგ ხასიათზე ვიყავით. თუ მთელი ორი ღღის განმავლობაში მოხუცს ვერ შევხვდებოდი, მესამე ღღეს უნებლიეთ გაგვიბოდა შლაპისკენ ხელი, მაგრამ, კიდეც კარგი, დროულად გვახსენდებოდა, რომ ნამდვილი ნაცნობები არ ვიყავით და ხელებიც ჰაერში გვიშეშდებოდა. სამაგიეროდ თანაგრძნობით აღსავსე გამომეგყველებით ავევლიდით ხოლმე ერთმანეთს გვერდს. ჩემთვის სახლებიც კი ჩვეულებრივი ნაცნობები იყვნენ. ქუჩაში მივდიოდი და თითქოს ვგრძნობდი, როგორ მისწრებდა რომელიმე ნაცნობი სახლი. როგორ მიყურებდნენ ფანჯრები და მელაპარაკებოდნენ: "გამარჯობა, ხომ კარგად ხართ? ღვთის წყალობით, მეც კარგად ვარ, მაისში ახალი სართულის შემაგებას ველი." ან: "როგორ ბრძანდებით? მე კი ხელოსნები შემომესივნენ", ან: "კინაღამ დავიწვი და ძალიან შემეშინდა" და ა.შ. ამ სახლებიდან ზოგი მეგად მიყვარს, ზოგი კი ჩვეულებრივი ნაცნობია. ერთ-ერთ მათგანს განზრახული აქვს, ამ ზაფხულს არქიტექტორთან იმკურნალოს. ყოველ ღღე შევივლი მასთან - საშინელება არ მოსწიონ ამ მკურნალობის დროს, ღმერთო, დაიფარე!.. მაგრამ არასდროს დამავიწყდება ერთი მშვენიერი, ღია ვარდისფერი სახლის ისტორია. ისეთი საყვარელი სახლი იყო, ქვისგან ნაგები. პირადად მე საგანგებოდ ზრდილობიანად მხვდებოდა, თავის უხეირო მემობლებს კი ცხვირს უბზუებდა. გული სულ სიამაყითა და სიხარულით მევსებოდა, როდესაც ამ სახლს ჩავევლიდი ხოლმე. წინა კვირას გავიარე იმ ქუჩაზე, შევხედე საყვარელ, ღია ვარდისფერ სახლს და რას ვხედავ!.. რა მესმის: "მავენებლები! ბოროტმოქმედები! ყვითლად მღებავენ! არაფერი დაინდეს: არც სვეტები, არც რაფები!" - კიოდა სახლი. და... მეგობარი იაღონივით გამიყვითლდა. ამის გამო კინაღამ

ნაღველი ჩამექცა. დღემდე არ შემიძლია ჩემი საწყალი, დამახინჯებული მეგობრის დანახვა, რომელსაც ცისქვეშეთის იმპერიის (ჩინეთი სქოლიოში) ფერი მიაღებინეს. ახლა, ხომ გესმის, როგორ ვიცნობ პეგერბურგს, ძვირფასო მკითხველო ჩემო.

უკვე ვთქვი, რომ მთელი სამი დღის განმავლობაში უცნაური სევდა მაფორიაქებდა. ანუ მანამ, სანამ არ მივხვდი, რა იყო ამ წუხილის მიზეზი. ქუჩაშიც ცუდად ვგრძნობდი თავს (ის არ არის, ეს წასულა, ისინი მაინც სად გაქრნენ?) - სახლშიც ვერ ვისვენებდი. ორი საღამო გვინს ვიჭყლეტდი: რა აკლია ჩემს ბინას, რა არ მაკმაყოფილებს? რატომ არ ვგრძნობ თავს მყუდროდ? და დაულალავად ვათვალისწინებდი მწვანე, ჭვარტლიან კედლებს, ობობის ქსელებით (რომლებსაც რუღუნებით ამრავლებდა მაგრენა) მოფენილ ჭერს. შევისწავლე საკუთარი ავეჯი, თითოეული სკამი - იქნებ აქ იმალებოდა ასეთი უეცარი დარღვის მიზეზი? (ვინაიდან, თუ ჩემი რომელიმე სკამი დღეს ისე არ იდგა, როგორც გუშინ, წყობიდან გამოვდიოდი), ფანჯარაში ვიყურებოდი... ყველა ჩემი მცდელობა ამაო გახლდათ, არაფერი მიმსუბუქებდა მდგომარეობას! მაგრენასაც კი მამა-შვილურად აფუხსენი, რომ ნამდვილი ფეთხებია და რომ უკვე ობობის ქსელებთან ბრძოლის გამოცხადების დროა! მაგრამ მას ხმაც არ ამოუღია, მხოლოდ გაკვირვებული მზერა მომაპყრო. ასე რომ ობობის ქსელები კვლავ მშვიდად ამშვენებენ ჩემი სახლის ჭერს. და, აი, სწორედ დღეს დილას მივხვდი, რა ხლებოდა! აჰა! ეს ხომ ველები გარბიან ჩემგან აგარაკებისკენ. მომიგევეთ, გრივიალური გამონათქვამია, მაგრამ, მერწმუნეთ, ნამდვილად არ მქონდა ლიგერატურულად ღირებულ ბგერებთან შერკინების თავი... რადგან ყველაფერი, რაც პეგერბურგში იყო ან უკვე გაემგზავრა აგარაკებზე, ან ახლა მიემგზავრებოდა. ყველა სოლილური, პატივსაცემი ბატონი ოჯახის მშრუნველ მამად გადაიქცა. ისინი ჩემ თვალწინ ქირაობდნენ ეგლებს, რათა ყოველდღიურ რეგულარულ ცხოვრებას გასცლოდნენ და საკუთარი ოჯახების წიაღში დაესვენათ. ახლა მათ სულ სხვაგვარი გამომეგყველება ჰქონდათ, რაღაც განსაკუთრებული, თითქოს ყოველ შემხვედრს ერთსა და იმავეს

ეუბნებოდნენ: "ბატონებო, აქ მხოლოდ ჩამოვიარეთ, ორ საათში კი უკვე აგარაკზე ვიქნებით." თუკი ფანჯარაზე შაქარივით თეთრი, თხელი თითები დააკაკუნებდნენ, შემდეგ ეს ფანჯარა გაიხსნებოდა და იმ ლამაზი გოგონას თავი გამოჩნდებოდა, რომელიც ყვავილების გამყიდველს იხმობდა, მე მაშინვე წარმოვიდგენდი, რომ ეს ყვავილები გაზაფხულის სურნელით დასაგებობად კი არ არიან შეგანილი ქალაქის ჩახუთულ ოთახში, არამედ სულ

მალე პაგრონებთან ერთად გაემგზავრებიან აგარაკზე. მეტსაც გეცყვით, იმდენად დავოსგაგლი ჩემს ახალ, განსაკუთრებულ საქმიანობაში, რომ ერთი შეხედვით ვხდებოდი - ვინ რომელ აგარაკზე აპირებდა ცხოვრებას.

კამენოვოსა და აპგეკარსკოეს კუნძულის, ასევე, პეტერგოფის გზის მცხოვრებლები გამოირჩეოდნენ კარგად ათვისებული დახვეწილი მანერებით, მოხდენილი საზაფხულო კოსტიუმებითა და შესანიშნავი ეკიპაჟებით. ამ ეკიპაჟებით ისინი უთუოდ პარგოლოვის მთებისკენ მიიჩქაროდნენ და ქალაქს მოშორებულნი, საკუთარი კეთილგონიერებით, ღიალი სოლიდურობით პირველივე მზერით "დაიპყრობდნენ" მთების მოსახლეობას. კრესტოვსკის კუნძულის მკვიდრნი მშვიდი და, იმავდროულად, მხიარული გამომეტყველებით გამოირჩეოდნენ... თუკი როგორმე მოვახერხებდი და საფორნე ცხენების მეეტლეთა გრძელ პროცესიას მოვკრავდი თვალს, ანუ ცხენებს, მათ გვერდით ზომინით მიმავალ სადავეებით შეიარაღებულ მეეტლეებს, ეტლებზე ახორხლილ ავეჯის მთებს (მაგიდები, სკამები, თურქული ტახტები, არათურქული ბარგი-ბარხანა, ბარგი-ბარხანის კორგოხზე უხშირესად კეთილშობილი მზარეული აღმართულიყო, რომელიც ბაგონების ქონებას თვალის ჩინივით უფროთხილდებოდა) მეჩვენებოდა, რომ ყველაფერი დაიდრა და ერთ დიდ ქარავნად მიიზღაზნებოდა აგარაკებისკენ. იგივე გრძნობა მეუფლებოდა, თუ ნევასა და ფონგანკაზე მოლივლივე, საოჯახო ნივთებით დატვირთულ ნავეებს ვხედავდი. უფრო მეტიც, ერთი ნავი ათად მეჩვენებოდა. თითქოს მთელი პეტერბურგი დიდ უღაბნოდ გადაქცევას აპირებდა! ბოლოს და ბოლოს შემრცხვა, ცოგა არ იყოს მოვიწყინე კიდევ: მე რატომ არ მივდიოდი, რატომ არ მჭირდებოდა და არ მქონდა აგარაკი? უკვე მზად ვიყავი ნებისმიერ პატივსაცემ ბაგონს, რომელიც ეტლს ქირაობდა, აგარაკზე გავეყოლოდი, მაგრამ არც ერთი მათგანი არ მეპატიებოდა. თითქოს ყველას ღვადავიწყდი, თითქოს მართლაც უცხო ვიყავი მათთვის!

იმდენი ვიარე, იმდენ ხანს ვიარე, რომ, უკვე ჩვეულებისამებრ, საერთოდ ამომივარდა თავიდან, სად ვიმყოფებოდი... უეცრად საგუშაგოსთან აღმოვჩნდი.

მაშინვე გავმხიარულდი, შლაგბაუმს გადავაბიჯე და ნათესებით სავსე ველ-მინდვრებს გავეყევი. დაღლილობა დიდად არ მაწუხებდა, ვგრძნობდი, რომ მთელი ჩემი არსება რაღაც საშინელი გვირთისგან თავისუფლდებოდა. გამვლელები ისეთი კეთილგანწყობით მიყურებდნენ, რომ ღამის თავიც კი დაეკრათ. ყველა რაღაცას შეხაროდა და ყველა, გამონაკლისის გარეშე, სიგარას აბოლებდა. მე კი უცნაურმა სიხარულმა ამიგანა, მსგავსი

რამ არასდროს განმიცდია. თავი იგაღიაში მეგონა - იმდენად იმოქმედა ბუნებამ ჩემზე - ნახევრად ავადმყოფ ქალაქელზე, რომელიც კინალამ დაახრჩო ამ ქალაქის ბუღმა.

პეგერბურგის ბუნებაში რალაც განსაკუთრებული, ამოუხსნელი, სათუთი არსი იმალება. როგორც კი გაზაფხული მობრძანდება, ეს ბუნება უეცრად უზარმაზარ ზვირთს ემსგავსება და ზეცის მიერ ბოძებული სიმძლავრით აფუჭუჭუშებს, ამშვენნიერებს, ყვავილებით აჭრელებს არემარეს... ის მე საცოდავ, თითქოსდა ავადმყოფური იერის ქალიშვილს მაგონებს, რომელსაც სინანულითა და ღროღადრო თანაგრძობით აღსავსე სიყვარულით უცქერთ. შესაძლოა ხანდახან ვერც კი ამჩნევთ, რომ არსებობს და რომელიც ერთ მშვენნიერ წამს, გაუგებარია როგორ, იღუმალი, ამოუხსნელი სილამამით ისე გაბრწყინდება, რომ თქვენ გაოცებული თავბრუდახვეული დაღვებით მის წინაშე... ვერაფრით ახსნით - რა მოხდა. ამიგომ უნებლიეთ შეეკითხებით საკუთარ თავს: ნეგავ, რა ძალამ ააბრწყვიალა ეს სევდიანი, ჩაფიქრებული თვალები? საიდან გაჩნდა მიმქრალ, ჩავარდნილ ლოყებზე ასეთი მომხიბვლელი სიწითლე? როგორ დაიდგარა ვნება უნაზეს ნაკვთებზე? რაგომ იბურცება ასე ძლიერად ეს მკერდი? საიდან გამობრწყინდა სიცოცხლე, სილამამზე და საოცარი ძალა საწყალი გოგონას სახეზე? რამ აიძულა? და ღიმილი? ბრწყვიალა, კამკაშა ღიმილი, ასეთი მჩქეფარე, ასეთი შუშუნა სიცილი?! ირგვლივ იხედებით, ვიღაცას ეძებთ, უკვე ყველაფერს ხვდებით... მაგრამ წამი გაიქცა და მეორე ღღეს, შესაძლოა, კვლავ ჩაფიქრებული, დაბნეული ქალიშვილის უწინდებურად ფერმკრთალი სახე, მორჩილება, გაუბედავი მოძრაობები დაინახოთ, უფრო მეტიც, სინდისის ქენჯნა, სინანული, მომაკვდინებელი ღარღისა და მწუხარების წარუშლელი კვალი იმ წუთიერი გატაცების გამო... და გეცოდებათ, გეცოდებათ, რომ ძალიან, ძალიან მალე დაჭკნა მშვენნიერება, რომელმაც თქვენ წინ ასე მაცდურად, ასე უმიზნოდ გაიბრწყინა, - ჰო, გეცოდებათ იმიგომ, რომ უბრალოდ ღროც არ მოგეცათ მისი შეყვარების...

და მაინც, ჩემი ღამე გაცილებით სჯობდა ღღეს! აი, რა მოხდა:

ქალაქში ძალიან გვიან დავბრუნდი, უკვე ათი საათი იყო, როდესაც სახლს მივუახლოვდი. ჩემი სახლისკენ მიმავალი გზა არხის ნაპირას გადიოდა, ასეთ ღროს იქ სულიერს ვერავის შეხვდები. მე ხომ ქალაქის განაპირას ვცხოვრობ. მივდიოდი და ვმღეროდი. საერთოდ, ყოველთვის ვმღერი, როცა ბედნიერი ვარ, როგორც ყველა ბედნიერი ადამიანი, რომელსაც არც მეგობრები ჰყავს, არც მოყვარული ნაცნობები და, შესაბამისად, არც ბედნიერების

გამზიარებულნი. უეცრად საოცარი, მოულოდნელი თავგადასავალი გადამხდა. არხის მოაჯირის კუთხეს ქალი მიყრდნობოდა, რიკვლებზე გადახრილიყო და, როგორც ჩანს, დიდი ყურადღებით აკვირდებოდა ამღვრეულ წყალს. საოცრად ლამაზი, პაგარა, ყვითელი შლაპა ეხურა, შავი, თითქოსდა კეკლუცი, მოკლე მანგო ეცვა. "ქალიშვილია, თან უთუოდ შავგვრემანი," - გავიფიქრე უნებლიეთ. მგონი ვერ გაიგონა ჩემი ნაბიჯების ხმა, რადგან, როდესაც გვერდით ჩავეუარე, არც კი განძრეულა. მე კი ამ დროს სუნთქვაც შემეკრა და სასტიკად ამიჩქარდა გული. "უცნაურია! ალბათ რაღაცაზე ღრმად ჩაფიქრებული..." უეცრად ადგილზე გავშეშდი. ყრუ ქვითინის ხმა მომესმა. ჰო! ნამდვილად არ მაგყუებდა სმენა, ის გიროდა, უფრო მეტიც, ქვითინებდა. ღმერთო! გული შემეკუმშა. და მიუხედავად იმისა, რომ ქალებთან ურთიერთობაში დიდი სითამამით არასდროს გამოვირჩეოდი... თუმცა, ეს ისეთი წუთები იყო! მივედი მასთან... უთუოდ ~ქალბატონსაც~! ვუწოდებდი, რომ არ მცოდნოდა, რამდენი ათასჯერ არის გამოყენებული ეს მიმართვა განურჩევლად ყველა რუსულ ელიტარულ რომანში. მხოლოდ ამან შემაჩერა, მაგრამ სანამ შესაფერის მიმართვას ვეძებდი, ქალიშვილი თითქოს გამოფხიბლდა, მიმოიხედა, გონს მოეგო, თვალები დახარა და გვერდით ჩამიარა. მაშინვე დავედევნე. ის მიხვდა, რომ მივდევი, ამიგომ სანაპირო გადაკვეთა და გროგუარს გაუყვა. ვერ გავბედე გროგუარზე გადასვლა. გული ისე მიცემდა, როგორც მახეში გაბმულ ჩიგს და... უცებ "შემთხვევა" გამომეცხადა მხსნელად.

გროგუარის მეორე მხარეს, ჩემი უცნობი ქალიშვილის გვერდით, ფრაკში გამოწყობილი, სოლიდური ასაკის (მაგრამ არც თუ ისე სოლიდური სიარულის მანერის მქონე) მამაკაცი გაჩნდა. ის მთვრალივით დადიოდა, ფრთხილად ეყრდნობოდა კედელს. ქალიშვილი ისარივით მიქროდა, თუმცა ოდნავ გაუბედავად, ანუ ისე, როგორც ყველა გოგონა, რომელსაც არ სურს, შუა ღამისას ვინმემ სახლამდე მიაცილოს. და, რასაკვირველია, მოქანავე ვაჟბატონიც ვერ დაეწეოდა, ბედისწერას რომ არ შეესხა ჩემთვის ფრთები. უეცრად, ეს ვაჟბატონი ისე, რომ

არავისთვის არაფრის თქმაც არ იკადრა, ადგილს მოწყდა და თავქუდმოგლეჯილი გაეკიდა ქალიშვილს. გოგონა ქარივით მიქროდა, მაგრამ მოყანყალე ვაჟბატონი მაინც დაეწია, ქალიშვილმა დაიყვირა. და... დიდად მაღლობელი ვარ განგების, რადგან სწორედ ამ დროს მარჯვენა ხელში უბრალოდ უბადო, შესანიშნავი ჯოხი მეჭირა. წამიც არ დამჭირდა, ისე აღმოვიჩნდი გროგუარზე. დაუპატიჟებელი სტუმარი მყისვე მიხვდა, რაც ელოდა, უცბად

გაითვალისწინა, რაოდენ დაუძლეველი სირთულეებს უნდა შერკინებოდა, დაღუპდა, გოგონას ჩამორჩა და მხოლოდ მას მერე, რაც ჩვენგან საკმაოდ მოშორებით აღმოჩნდა, ენერგიული გერმინებით შეუდგა ჩემი საქციელის გაპროტესტებას, მაგრამ ჩვენამდე ვერც კი აღწევდა მისი სიგყვები, ჰაერში იფანტებოდა.

- ხელი მომიკიდეთ, ის ვეღარასოდეს ვერაფერს გაგიბედავთ, - ვუთხარი ჩემს უცნობ ქალიშვილს.

ხმაამოუღებლად გამომიწოდა ხელი, ჯერ კიდევ კანკალებდა შიშისა და მღელვარებისგან. ოჰ, დაუპატივებლო ვაჟბაგონო! რომ იცოდე, როგორ გლოცავდი იმ წუთებში! ქალიშვილს შევხედე: ლამაზი იყო და შავგვრემანი - სწორად გამომიცნია; მის შავ წამწამებზე ჯერ კიდევ ბრწყინავდნენ ცრემლები, რომლებიც ან უეცარმა შიშმა დაგოვა, ან კი წარსულმა მწუხარებამ. ეს მე არ ვიცოდი. სამაგიეროდ გუჩებზე უკვე ათამამდაღლიმილი. შემომხედა, ოღონაგ გაწითლდა და თვალები დახარა.

- აი, ხომ ხედავთ, რაგომ გამაგდეთ მაშინ? იქ რომ ვყოფილიყავი, არაფერი მოხდებოდა...

- ჰო, მაგრამ არ გიცნობდით: მეგონა, თქვენც ისეთივე...

- ახლა მიცნობთ?

- ცოცხალი. აი, მაგალითად, რაგომ კანკალებთ?

- ბუსტად გამოიცანით, ღროც არ დაგჭირდათ! - ვუპასუხე აღფრთოვანებულმა, რადგან დავასკვენი, რომ ჩემი უცნობი ქალიშვილი ჭკვიანი იყო: ეს კი არასდროს უშლის ხელს სილამაზეს. - ჰო, ღროც არ დაგჭირდათ ისე გამოიცანით, როგორი ვარ. ნამდვილად მერიდება ქალებთან ურთიერთობა, ყოველთვის ვნერვიულობ, არ ვკამათობ, აი, ბუსტად ისეთი ვარ, როგორიც თქვენ იყავით წუთის წინ, იმ კაცმა რომ შეგაშინათ... ახლა მე მეშინია. თითქოს სიზმარია. არა, სიზმრადაც ვერ ვნახავდი, რომ ოდესმე რომელიმე ქალთან ლაპარაკს შევძლებდი.

- როგორ? ნუთუ მართლა ასეა?..

- ჰო, ხელი იმიტომ მიკანკალებს, რომ ამ ხელს ჯერ არასდროს შეხებია ასეთი ლამაზი, ასეთი ჰაგარა ხელი. სრულიად გადავეჩვიე ქალებს, კი არ გადავეჩვიე, უბრალოდ არასდროს შევჩვევივარ. მე ხომ სულ მარგო ვარ... ისიც არ ვიცი, როგორ უნდა ველაპარაკო მათ. აი, ახლაც - სისულელე ხომ არ ვთქვი? მითხარით, არ დამიმალოთ, არ მეწყინება, არ ვარ გულბოროტი...

- არა, რას ამბობთ, პირიქით. თუ ჩემგან გულახდილობას ითხოვთ, გეტყვით, რომ ქალებს ძალიან მოსწონთ ამგვარი გაუბედაობა, თუ მეგის ცოდნა გინდათ... მეც მომწონს, უფლებას გაძლევთ სახლამდე მიმაცილოთ.

- თქვენ ახლა მე, - ძლივს ვლაპარაკობდი, აღფრთოვანება მახრჩობდა, - საოცრებას მჩუქნით, ანუ როგორც კი გაქრება ეს რიდი, მაშინ - ყველა ხრიკს უნდა დავემშვიდობო!..

- რა ხრიკებს? რაში გჭირდებათ ისინი? ეს უკვე ცული საქციელია.

- დამნაშავე ვარ, აღარაფერს ვამბობ, უბრალოდ წამომცდა, მაგრამ როგორ გესახებათ, რომ ასეთ დროს არ გაჩნდეს სურვილი...

- ანუ, მოწონება?.. თუ რა?

- დიახ, რასაკვირველია, ღვთის გულისათვის არ გამკიცხოთ. თავად განსაჯეთ - ვინ ვარ მე! უკვე ოცდაექვსი წელი შემისრულდა და ჯერ არასდროს არაფერს მინახავს. როგორ შევძლებ ნორმალურად საუბარს? თქვენთვისაც ასე აჯობებს... კარგია, როდესაც ყველაფერი იცით, ყველაფერი ნათელია... არ შემიძლია ღუმელი მაშინ, როდესაც გული ბობოქრობს. თუმცა, რა მნიშვნელობა აქვს... დამიჯერებთ? არც ერთი ქალი, არასდროს, არასდროს! არანაირი ნაცნობობა! მხოლოდ ვოცნებობ, ყოველდღე ვოცნებობ, რომ ოდესმე, ბოლოს და ბოლოს, ვიღაცას შევხვდები. რომ იცოდეთ, რამდენჯერ ვყოფილვარ შეყვარებული ასე!..

- ჰო, მაგრამ, ვინ გიყვარდათ?..

- არაფერს, მხოლოდ იდეალი, იდეალი, რომელიც მესიმბრებოდა. ოცნებებში უზარმაზარ რომანებს ვთხზავ. არა, თქვენ არ მიცნობთ! ორ-სამ ქალს შევხვედრივარ, მაგრამ იცით, როგორები იყვნენ ისინი? რაღაც დიასახლისები, აი, ისეთები, რომ... ახლა ძალიან გაგეცინებათ - რამდენჯერმე ვცადე, ქუჩაში გამოვლაპარაკებოდი რომელიმე არისტოკრატ ქალბატონს, რა თქმა უნდა, იმ დროს, როდესაც მარგო სეირნობდა. მინდოდა დავლაპარაკებოდი გაუბედავად, ზრდილობიანად, იმავდროულად, საკმაოდ მგზნებარედ. კარგად ამეხსნა

ქალბატონისთვის, რაოდენ მარგოსული ვიყავი და როგორ ვილუპებოდი, როგორ არ მქონდა ქალების გაცნობის არანაირი საშუალება. ისიც გადავწყვიტე, შთამეგონებინა მისთვის, რომ ზოგადად ქალები უბრალოდ ვაღდეულები არიან, არ უარყონ ჩემნაირი უბედური მამაკაცის ვედრება. ბოლოს და ბოლოს, ერთადერთი, რასაც ვითხოვდი, თანაგრძნობა იყო, ანუ - არ გავეგდე, უბრალოდ მოესმინა ჩემთვის, მხოლოდ ორიოდ სიგყვა ეთქვა, რაღაცის იმედი

მოეცა, თუნდაც დაეცინა, მერე კი... მერე, შესაძლოა არც აღარასდროს შევხვედროდით ერთმანეთს!.. გეცინებათ... თუმცა, მეც სწორედ იმისთვის ვლაპარაკობ, რომ თქვენ გაიცინოთ...

- ნუ განიცდით; ვიცინი, რადგან კარგად ვხედავ, როგორ ებრძვით საკუთარ თავს, საკუთარი თავის მგერი ხართ. ერთხელ მაინც რომ გეცადათ, უთუოდ გამოგივიდოდათ, აი, თუნდაც ქუჩაში, რაც უფრო მარტივია ყველაფერი, მით უკეთესია... არც ერთი კეთილი ქალი, თუ ძალიან სულელი, ან იმ წუთებში ვინმემე სასტიკად განრისხებული არ არის, არ დაიშურებდა თქვენთვის იმ ორიოდ სიგყვას, რომლის გაგონებაზეც ოცნებობთ... თუმცა, რა მეთქმის! მეც ხომ უთუოდ ვიფიქრებდი, რომ შეშლილი ხართ, ანუ საკუთარი თავის მიხედვით ვიმსჯელებდი, რადგან შესანიშნავად ვიცი, როგორ ცხოვრობენ ადამიანები!

- რომ იცოდეთ... უბოძოდ მაღლობელი ვარ! - წამოვიძახე მე, - არც კი წარმოგიდგენიათ, რა გააკეთეთ ჩემთვის!

- კარგი, კარგი! მაგრამ, ძალიან გთხოვთ მითხარით, რატომ იფიქრეთ, რომ მე ისეთი ქალი ვარ, რომელიც... ღირსი თქვენი ყურადღებისა და მეგობრობის... ერთი სიტყვით, რაღაც დიასახლისი კი არ ვარ, არამედ... რატომ გადაწყვიტეთ ჩემთან მოახლოება და გამოლაპარაკება?

- რატომ? რატომ? უბრალოდ მარტო იყავით, ის ვაჟბატონი კი ძალიან თამამი ბრძანდებოდა, ახლა ღამეა: ღამეთანხმეთ, რომ ეს ჩემი მოვალეობა იყო...

- არა, არა, მანამდე, გროგუარის მოპირდაპირე მხარეს. მაშინაც ხომ აპირებდით ჩემთან მოსვლას?

- მეორე მხარეს? არც კი ვიცი, რა გიპასუხოთ, მეშინია... იცით, ღღეს ბელნიერი ვიყავი. მივდიოდი და თან ვმღეროდი, ქალაქგარეთ აღმოვჩნდი... ასეთი ბელნიერი წუთები ჯერ არ განმიცდია. თქვენ... შესაძლოა, მომეჩვენა... მაპატიეთ, მაგრამ მომეჩვენა, რომ გიროდით და მე... ვერ გავეუბელი... გული შემეკუმშა... ღმერთო ჩემო! განა არ შეიძლება, შევწუხდე, ავღელდე თქვენ გამო? ნუთუ

თანაგრძნობა ცოდვაა?.. ერთი სიტყვით, მითხარით: გაწყენინეთ? მე უნებლიეთ მოვედი თქვენთან... გაწყენინეთ?..

- საკმარისია, ნულარაფერს მეუბნებით... - მითხრა ქალიშვილმა, თვალები დახარა და ხელზე ხელი მომოჭირა. - თვითონ ვარ დამნაშავე, გყუილად წამოვიწყე ეს საუბარი, მაგრამ მაინც

მიხარია, რომ არ შევცდი - სწორედ ისეთი ხართ, როგორც მეგონეთ... მაგრამ უკვე სახლთან ვართ. ამ გზაჯვარედინიდან ორი ნაბიჯია... მშვიდობით, გმადლობთ...

- როგორ, როგორ... ნუთუ აღარასდროს ვნახავთ ერთმანეთს?... ნუთუ ყველაფერი ძველებურად ღარჩება?

- აი, ხედავთ? - გაიცინა ქალიშვილმა, - თავდაპირველად ორიოდ სიგყვას ითხოვდით, ახლა კი... თუმცა... იქნებ, შევხვდეთ...

- ზუსტად აქ მოვალ ხვალ. მაპატიეთ, მე უკვე ვითხოვ...

- ჰო, მოუთმენელი ხართ... თითქმის ითხოვთ...

- მომისმინეთ, მომისმინეთ! - ლაპარაკი შევაწყვეტინე, - მაპატიეთ, თუ ისევ რაღაც სისულელეს გეგყვით... მაგრამ არ შემიძლია, არ მოვიდე ხვალ აქ. მე მეოცნებე ვარ, ჩემს ცხოვრებაში იმდენად ცოგა რამაა რეალური, რომ ასეთი წუთები... ასეთი წუთები თითქმის არ არსებობს და არ შემიძლია, არ შემიძლია, არ ვიოცნებო მათზე. ამ წუთებს ოცნებით გავიმეორებ, მთელი ღამე თქვენზე ვიოცნებებ... მთელი კვირა, მთელი წელი. აუცილებლად მოვალ ხვალ აქ, ზუსტად ამ ადგილას, ზუსტად ამ დროს, გუშინდელს გავისხენებ და ბედნიერი ვიქნები. ეს ადგილი უკვე მიყვარს. არის პეტერბურგში ჩემთვის ასეთივე საყვარელი ორი-სამი ადგილი. ერთხელ ვიგირე კიდეც, როდესაც მომაგონდა, როგორც თქვენ... ვინ იცის, იქნებ ათი წუთის წინ თქვენც მოგონებებმა აგაგირათ... მაპატიეთ, კვლავ დავიბენი. იქნებ ოდესმე სწორედ აქ იყავით განსაკუთრებულად ბედნიერი.

- კარგი, - მიპასუხა ქალიშვილმა, - ხვალ, ათ საათზე მოვალ, ზუსტად აქ. ვხედავ, უკვე ველარ აგიკრძალავთ... საქმე ის არის, რომ მე აუცილებლად უნდა მოვიდე აქ, მაგრამ არ იფიქროთ, თქვენთან შესახვედრად კი არა... ასეა საჭირო ჩემთვის. ჰო... არ დავიბნალავთ: ცუდი არ იქნება, თუ თქვენც მოხვალთ. პირველ ყოვლისა, დღევანდელი უსიამოვნების მსგავსი აღარაფერი განმეორდება, მაგრამ ეს არ არის მნიშვნელოვანი... ერთი სიგყვით, უბრალოდ თქვენი ნახვა მინდა... რაღაც მაქვს სათქმელი. ხომ არ გამკიცხავთ? ხომ არ ფიქრობთ, რომ პაემანზე

გეპატიებთ... თქვენთან პაემანზე უარს არ ვიგყოდი, მაგრამ... იცით, ეს ჩემი საილუმლო იქნება! მხოლოდ ერთ რამეზე წინასწარ შევთანხმდეთ... - შევთანხმდეთ! ყველაფერი მითხარით, წინასწარ მითხარით. ყველაფერზე თანახმა ვარ, ყველაფრისთვის მზად ვარ! - ყვენიროდი აღფრთოვანებული, - თითოეულ საქციელზე პასუხს ვაგებ, წინააღმდეგობას

არაფერში გაგიწევთ, პატივისცემას არ მოგაკლებთ... თქვენ ხომ უკვე მიცნობთ... - ჰო, გიცნობთ და სწორედ ამიგომ გეპატიეებით ხვალ აქ, - გაიცინა ქალიშვილმა, - შესანიშნავად გიცნობთ. მაგრამ თუ მოხვალთ, ერთი რამ იცოდეთ (გულწრფელად გაფრთხილებთ, ამიგომ - კარგად დაიმახსოვრეთ და შეასრულეთ!) - არ უნდა შემიყვართ... დამიჯერეთ, ჩემი შეყვარება არ შეიძლება. გარწმუნებთ, ეს მართლა შეუძლებელია. მეგობრობაზე თანახმა ვარ... შეყვარებით კი... ძალიან გთხოვთ, არ შემიყვართ! ჩემი შეყვარება არ შეიძლება! - ვფიცავ! - კვლავ წამოვიყვირე მე და ხელზე ხელი მოვკიდე... - არა, რა საჭიროა ფიცი, უკვე ვიცი, რომ დენთივით შეგიძლიათ აფეთქება. ხომ არ გეწყინათ? რომ იცოდეთ... მეც არაფერს მყავს, არაფერს, ვისთანაც თუნდაც ერთი სიგყვის თქმა შემეძლოს, უბრალო რჩევასაც კი ვერაფერს ვთხოვ. ეს ბუნებრივია, ქუჩაში ხომ ვერ ვიპოვი მეგობრებს, თქვენ გამონაკლისი ხართ. უკვე ისე გიცნობთ, თითქოს ოცი წელია, რაც ვმეგობრობთ... ხომ არასდროს მიღალატებთ?... - აი, ნახავთ... ოღონდ არ ვიცი, როგორ გავძლო თუნდაც ოცდაოთხი საათი. - დაიძინეთ, რაც შეიძლება ღრმად. ძილი ნებისა - და გახსოვდეთ, რომ მე თქვენ უკვე გენდობთ. მაგრამ რა შესანიშნავად თქვით: როგორ გავძლო თუნდაც ოცდაოთხი საათი... ნუთუ, ყოველი გრძნობის გადმოცემა შეიძლება? ასეთი უბრალო თანაგრძნობისაც კი... და მაინც, თქვენ ეს ისე მითხარით, რომ მზად ვარ გაგანდოთ... - ღმერთო ჩემო, ასეთი რა? რა უნდა გამანდოთ? - ხვალამდე. ჯერჯერობით საიღუმლოდ დარჩეს. თქვენთვისაც ასე აჯობებს. შორიდან მაინც დაემსგავსება რომანს. შეიძლება ხვალვე გითხრათ, შეიძლება არც გითხრათ... ბევრს ვილაპარაკებთ და უკეთ გავიცნობთ ერთმანეთს...

- ჰო, ხვალ მეც ყველაფერს გაიმბობთ ჩემ შესახებ! მაგრამ რა ხდება? რაღაც საოცრება მემართება... ღმერთო ჩემო, სად ვარ? არა, მითხარით, ნუთუ უკმაყოფილო ხართ იმით, რომ არ გაბრაზდით და სხვების მსგავსად პირველივე წუთებში არ მომიშორეთ თავიდან? ზუსტად ორ წამში სამუდამოდ გამაბედნიერეთ. დიას! გამაბედნიერეთ. არაფერს იცის, რა მოხდა, იქნებ საკუთარ თავთან შემარიგეთ, ეჭვები გაფანტეთ ჩემი... შეიძლება... ასეთი წუთებიც განმიცდია. კარგი, ყველაფერს გაიმბობთ ხვალ, ხვალ... - მესმის, მისაღებია; თქვენ დაიწყებთ... - თანახმა ვარ. - ნახვამდის! - ნახვამდის! და ერთმანეთს დავმორღით. მთელი ღამე დავდიოდი, ვერ გადამეწყვიტა შინ დაბრუნება. ისეთი ბედნიერი ვიყავი... ხვალამდე! ღამე მეორე

- აი, გავიდა ოცდაოთხი საათი! - იცინოდა და ორივე ხელით მიჭერდა ხელებს.

- უკვე ორი საათია აქ ვარ, ვერ წარმოიდგენთ, რა მჭირდა მას აქეთ, რაც დაგმორღით!
- ვიცი, ვიცი... მაგრამ საქმეზე უნდა ვილაპარაკოთ. ახლა აგისხნით, რაგომ მოვედი. გუშინდელივით სისულელების ლაპარაკის დრო აღარ არის. მომავალში უფრო ჭკვიანურად უნდა მოვიქცეთ. ღამით ძალიან ბევრი ვიფიქრე.
- უფრო ჭკვიანურად? მზად ვარ, მაგრამ ასე მგონია ცხოვრებაში არაფერი გადამხდენია უფრო ჭკვიანური, ვიდრე ის, რაც ახლა ხდება.
- მართლა? პირველ ყოვლისა, გთხოვთ, ასე ძლიერად ნუ მიჭერთ ხელებს და მეორე - გეუბნებით: ძალიან ბევრი ვიფიქრე თქვენზე.
- რითი ღამთავრდა ეს ფიქრები?
- რითი ღამთავრდა? ღამთავრდა იმით, რომ დავასკვენი - მე თქვენ სრულიად არ გიცნობთ, გუშინ ბავშვივით მოვიქეცი, ამის მიზეზი ჩემი სიკეთეა, ანუ საკუთარი თავის განდიდება მომიხდა... ჰო, ასე მთავრდება ზოგადად ყოველი გულახდილი საუბარი. იმისთვის, რომ ეს შეცდომა გამოვასწორო გადავწყვიტე ყოველი წვრილმანი შევიტყო თქვენ შესახებ. მაგრამ რადგან შეუძლებელია სხვა ადამიანებისგან თქვენზე რაიმეს გაგება, თავად უნდა მითხრათ ყველაფერი, ყველაფერი დაუფარავად. რას წარმოადგენთ, ვინ ხართ? დაიწყეთ, სასწრაფოდ მიაბზეთ თქვენი ისტორია.
- ისტორია! - წამოვიყვირე შეშინებულმა, - ისტორია! ვინ გითხრათ, რომ საერთოდ მაქვს ისტორია?..
- კი მაგრამ, რანაირად იცხოვრეთ ისტორიის გარეშე? - სიცილით შემაწყვეტინა საუბარი.
- ვიცხოვრე, ყოველგვარი ისტორიის გარეშე ვიცხოვრე! როგორც ჩვენში ამბობენ - ჩაკეტილი... სრულიად მარტო ვიყავი. თქვენ გესმით, რას ნიშნავს - სრულიად მარტო?
- როგორ? არასდროს არავინ გინახავთ?
- მინახავს... და მაინც მარტო ვიყავი.
- ნუთუ არავის ესაუბრებით?
- არავის.
- გამაგებინეთ, ვინ ხართ! მგონი ვხვდებით: ნამდვილად ბებია გყავთ, ჩემსავით. ის ბრმაა და მთელი ცხოვრების განმავლობაში არსად მიშვებდა - თითქმის გადამაჩვია ლაპარაკს. დაახლოებით ორი წლის წინ მიხვდა, რომ ველარაფრით დამაკავებდა და ჩემი კაბის კალთა

ქინძისტავით გამოაბა საკუთარს. ასე ვსხედვართ მას აქეთ მთელი ღღეების განმავლობაში. ის წინდებს ქსოვს, მიუხედავად იმისა, რომ ბრმაა, მე კი გვერდით ვუზივარ - ან რაიმეს ვკერავ, ან წიგნებს ვუკითხავ. უცნაური ყოფა შემექმნა, უკვე ორი წელიწადია ქინძისტავით მიბმული ვცხოვრობ...

- ღმერთო ჩემო, რა უბედურებაა! არა, მე არ მყავს ასეთი ბებია.

- მაშინ არ ვიცი. რატომ, როგორ შეგიძლიათ სულ სახლში ჯდომა?

- მომისმინეთ, თქვენ გაინგერესებთ ვინ ვარ, ხომ ასეა?

- ჰო, ჰო, ჰო!

- ვინ - ამ სიგყვის სრული მნიშვნელობით?

- სრული!

- ჰოდა, ნება მიბოძეთ, წარმოგიდგინოთ საკუთარი თავი, თქვენ წინაშეა - გიპი.

- გიპი, გიპი! როგორ გიპი? - წამოიძახა ქალიშვილმა და ისე ახარხარდა, თითქოს მთელი წელია არ გაუცინია. - ჰო, თქვენთან ვერ მოიწყენ! შეხედეთ, იქ პაგარა სკამია, წავიღეთ, დავსხდეთ! არავინ დადის, ვერავინ ვერაფერს გაიგონებს, ასე რომ მიაბზეთ თქვენი ისტორია! დარწმუნებული ვარ, ნამდვილად არსებობს ეს ისტორია, უბრალოდ მიმაღავთ. პირველ ყოვლისა, რას ნიშნავს გიპი?

- გიპი? გიპი ორიგინალური, სასაცილო ადამიანია! - ვუპასუხე და თვითონაც ავხარხარდი, მისი ბავშვური სიცილი გადამეღო. - ხასიათია ერთგვარი. მომისმინეთ: იცით თუ არა, რა არის მეოცნებე?

- მეოცნებე? როგორ არ ვიცი, მე თვითონ მეოცნებე ვარ! ბებიასთან ვზივარ ხოლმე და რაღას არ წარმოვიდგენ! ოცნებაში ჩინეთის პრინცსაც კი ვავეყოლივარ ცოლად... ოცნება შესანიშნავია! თუმცა, არ ვიცი, ერთმა ღმერთმა იცის! განსაკუთრებით თუ ოცნების გარდა სხვა საფიქრალიც გაქვს, - ეს ბოლო ფრაზა ქალიშვილმა ძალიან სერიოზულად წარმოთქვა.

- ბრწყინვალეა! რადგან ჩინეთის ღვთიურ მონარქსაც კი ვაპყობიხართ ცოლად, ნამდვილად მიხვდებით, ვინ ვარ მე. აბა, კარგად მისმინეთ, ვიწყებ... მაპაგიეთ, მაგრამ სახელი რომ არ ვიცი თქვენი?

- როგორც იქნა! საკმაოდ ადრე გაგახსენდათ!

- ღმერთო ჩემო! სახელის გარეშეც ისე კარგად ვგრძნობდი თავს, რომ ამრადაც არ მომსვლია...

- ნასტენკა.

- ნასტენკა? სხვა არაფერი?

- რას ნიშნავს სხვა არაფერი? ცოგაა თუ რა? ვერ გავიგე, რა სიხარბეა!

- ცოგაა? არა, პირიქით, ბევრია, ძალიან ბევრი. ყველაზე კეთილი ხართ, სწორედ იმიტომ, რომ პირველივე წუთებში ნასტენკა გახდით ჩემთვის.

- აჰა! დაიწყეთ!

- კარგი ნასტენკა, მისმინეთ, საკმაოდ სასაცილო ისტორია გამოდის.

მის გვერდით ჩამოვჯექი, პედანტურობამდე სერიოზული პოზა მივიღე და ისე დავიწყე, თითქოს რაღაც ნაწერს ვკითხულობდი.

- თუ არ იცით, ახლავე შეგატყობინებთ ნასტენკა, რომ პეტერბურგში საკმაოდ უცნაური ადგილებია. ამ ადგილებს ის მზე არ ანათებს, რომელიც პეტერბურგის მოსახლეობის ცხოვრებას აცისკროვნებს, მნათობი ამ ადგილებისა თითქოს სპეციალურად შეუქმნიათ და ის სავსებით განსხვავებულ, განსაკუთრებულ სინათლეს აშუქებს. ამ ადგილებში, ჩემო ნასტენკა, სხვაგვარად მიედინება წუთისოფელი, ის სრულიად არ ჰგავს პეტერბურგის მჩქეფარე ცხოვრებას, შესაძლოა, ასე ცხოვრობდნენ ოცდაათ მთასა და ოცდაათ ბარს მიღმა არსებულ უჩინარ სამეფოში და არა ჩვენთან, ჩვენს სერიოზულზე სერიოზულ ეპოქაში. ამ ცხოვრებაში შეზავებულია ფანტასტიკა, მგზნებარე იდეალი და, იმავდროულად (სამწუხაროდ ასეა, ნასტენკა!), მკრთალი პროზა, ჩვეული ყოფა, ანუ ჩვეულებრივი, რომელსაც სასწაულებრივად უხამსიც კი შეიძლება ეწოდოს.

- ოჰო! ღმერთო ჩემო! როგორი წინასიგყვაობაა! კიდეც რას გავიგონებ, ნეტავ?

- გაიგონებთ, ნასტენკა (ასე მგონია არასდროს მომბებრდება თქვენი სახელის გამეორება) გაიგონებთ, რომ ამ ადგილებში უცნაური ადამიანები ცხოვრობენ და მათ მეოცნებები ჰქვიათ. მეოცნებე - თუკი ამ მცნების მუსტი განსაზღვრა საჭიროა - ადამიანი არ არის, ის მხოლოდ არსებაა საშუალო სქესის. ის ძირითადად მიუდგომელ კუთხეებს ირჩევს საცხოვრებლად, თითქოს უნდა, რომ მზის შუქსაც დაემალოს და დაიდებს თუ არა სადმე ბინას, ისე მიეჯაჭვება საკუთარ სამყოფელს, როგორც ლოკოკინა ეკვრის თავის ნიჟარას - ამ თვალსაზრისით ძალიან ჰგავს საკმაოდ საინტერესო არსებას, რომელიც ერთდროულად ცხოველიც არის და სახლიც და რომელსაც კუ ჰქვია. როგორ ფიქრობთ, რატომ უყვარს მეოცნებეს ასე ძლიერად თავისი ოთხი კედელი, ოთხივე უთუოდ მწვანედ შეღებილი,

ჭვარგლიანი, თითქოს მოწყენილი და უბრალოდ დაუშვებლად გაბუღული? როგორ ფიქრობთ, რაგომ იბნევა, რაგომ ეცვლება სახე ამ სასაცილო ვაჟბაგონს მაშინ, როდესაც მის სანახავად რომელიმე ნაცნობი მოდის (ეს ნაცნობები ისედაც ძალიან ცოგა ჰყავს და საბოლოოდ ვინც ჰყავს იმათაც კარგავს). რაგომ? განა მან თავის ოთხ კედელში დანაშაული ჩაიდინა? ყალბი საბუთები გაამზადა? ან ქურნალის რედაქციაში გაგზავნა ლექსები ანონიმური წერილით, ამ წერილში კი დაწერა, რომ ლექსების ავტორი მოკვდა და მეგობარი თავის წმიდათაწმიდა მოვალეობად მიიჩნევს, გამოაქვეყნოს განსვენებულის პოეზია? მითხარით ნასტენკა, რაგომ ვერ ახერხებს სხვა ადამიანებთან საუბარს? არ აღეგებს თანამოსაუბრის სიცილი, ხუმრობა, სხრაგი გამონათქვამები, ლაპარაკი მშვენიერი სქესის წარმომადგენლების შესახებ და სხვა მხიარული თემები? ბუნებრივია, თანამოსაუბრეც (რომელიც, როგორც ჩანს, ერთ-ერთი ნაცნობთაგანია) პირველივე ვიზიტის დროს - მეორე ვიზიტი, რასაკვირველია, აღარ იქნება - იმშუშნება, თითქოსდა ერთ ადგილზე ქვაფლება და კარგავს იუმორის გრძნობას (თუკი მას ეს გრძნობა აქვს), გაკვირვებული უყურებს მასპინძლის უკან გადაწეულ სახეს - იმ მასპინძლის, რომელიც აღარც კი ცდილობს, მხარი აუბას სტუმარს, როგორმე გაახალისოს საუბარი, არისტოკრატიული მანერები წარმოაჩინოს, თავადაც ალაპარაკდეს მშვენიერი სქესის წარმომადგენლებზე და ამგვარი მორჩილებით მაინც მოაწონის თავი გზაბნეულ ნაცნობს, რომელმაც უკვე ბუსტად იცის, რომ ვიზიტისთვის არასწორი მისამართი აირჩია. ბოლოს და ბოლოს, ამ ნაცნობს უეცრად ახსენდება - გადაუღებელი საქმე აქვს! ასეთი მნიშვნელოვანი საქმე ჯერ არასდროს ჰქონია! შლაპას იღებს და დამშვიდობების დროს ძლივს ითავისუფლებს ხელებს მასპინძლის მხურვალე ხელებისგან, რომელიც ცდილობს დაანახოს სტუმარს, როგორ ნანობს და რაოდენ ძლიერ სურს, გამოასწოროს ჩადენილი დანაშაული. რაგომ ნასტენკა, გამაგებინეთ რაგომ იცინის კარს მიღმა ასე ხმამაღლა მეოცნების ნაცნობი? რაგომ აძლევს პირობას საკუთარ თავს, აღარასდროს ესტუმროს ამ უცნაურ ადამიანს? ეს უცნაური ადამიანი ხომ შესანიშნავი პიროვნებაა, მხოლოდ ერთი ნაკლი აქვს - საკუთარ თავს პაგარა კაპრიზზე უარი ვერ უთხრა. და, აი, რა იყო ეს კაპრიზი: მეოცნებე მთელი ვიზიტის განმავლობაში, აწ უკვე ყოფილი თანამოსაუბრის ფიზიონომიას საცოდავ, გაწურულ კაგას აღარებდა, რომელიც ბავშვებმა მუხანათურად დააგყვევეს და სასტიკად შეაშინეს, ახლა კი, როდესაც თავი გაითავისუფლა, სკამის ქვეშ შეიყუჟა, სიბნელეში ზის - ერთი საათი მაინც დასჭირდება

გონზე მოსასვლელად, მანამდე კი იძულებულია, ბეწვი გაისწოროს, იფრუგუნოს, თათებით გაიწმინდოს სახე და გამწარებული, მრისხანე თვალებით უყუროს მთელ სამყაროს - თავად ბაგონების სადილის ნარჩენებსაც კი, რომელიც მისი უბედურებით აღელვებულმა გასაღებების მცველმა მოუტანა.

- მომისმინეთ, - შეაწყვეტინა ნასტენკამ. ის მთელი ამ ხნის განმავლობაში გაკვირვებული, ფართოდ გახელილი თვალებით მისმენდა. - მომისმინეთ: სულ დავიბენი, არ ვიცი, რატომ ხდება ასე და რატომ მისვამთ ასეთ სასაცილო შეკითხვებს. ერთადერთი, რაშიც ნამდვილად დარწმუნებული ვარ, არის ის, რომ ეს ყველაფერი თქვენ გადაგხდათ თავს.

- რა თქმა უნდა, - ვუპასუხე რამდენადაც შემეძლო სერიოზული გამოძეგვრებით.

- თუ ასეა, განაგრძეთ, - მიპასუხა ნასტენკამ, - ძალიან მინდა გავიგო, როგორ დამთავრდება თქვენი მონათხრობი.

- ანუ, გინდათ იცოდეთ, რას აკეთებდა ჩვენი გმირი თავის კუთხეში, უფრო სწორად რომ ვთქვათ - მე, რადგან გმირი სწორედ მე ვარ - ჩემი

მოკრძალებული პერსონა. გინდათ, იცოდეთ, რატომ ამიმღვრია გონება ნაცნობის უეცარმა ვიზიტმა? რატომ გავწითლდი, როდესაც ჩემი ოთახის კარი გააღეს, რატომ ვერ მივიღე სტუმარი და ასე სამარცხვინოდ გამსრისა საკუთარი სტუმართმოყვარეობის სიმძიმემ?

- ჰო, ჰო, ჰო! - მიპასუხა ნასტენკამ, - მომისმინეთ: თქვენ ბრწყინვალედ მიყვებით ყველაფერს, მაგრამ არ შეიძლება, ცოცხა ნაკლებად ბრწყინვალედ მომიყვეთ? ასე მგონია, წიგნს მიკითხავთ.

- ნასტენკა! - ვუპასუხე მკაცრი ხმით, თან ძლივს ვიკავებდი სიცილს, - ნასტენკა, ჩემო კარგო, ვიცი, რომ ბრწყინვალედ ვყვები, მაგრამ დამნაშავე ვარ - სხვანაირად მოყოლა არ შემეძლია. მე ახლა მეფე სოლომონის სულს ვგავარ, რომელიც ათასი წლის განმავლობაში შვიდი ლუქით დაბეჭდილ ღოქში იყო გამომწყვდეული და უცებ შვიდივე ლუქი ახსნეს. ახლა, ჩემო ნასტენკა, როდესაც ხანგრძლივი განშორების შემდეგ მე და თქვენ კვლავ შევხვდით ერთმანეთს... კვლავ - იმიტომ, რომ ღიღი ხანია გიცნობთ... უფრო სწორად... ღიღი ხანია ვიღაცას ვეძებ, ჩვენი შეხვედრა კი ნიშანია იმისა, რომ სწორედ თქვენ გეძებდით, ანუ ასე ინება ბედისწერამ, ჩემს გვინში ათასი სარქველი ერთად გაიხსნა და ყველაფერი, რასაც ეს სარქველები გულმოდგინედ კვტავდნენ, სიგყვების ნიაღვრად უნდა აფეთქდეს... სხვაგვარად

დავიხრჩობი. ჰოდა, თუ შეიძლება, ნასტენკა, აღარ შემაწყვევინოთ, მომისმინეთ ჩემად და მორჩილად, თორემ დავდუმდები.

- არა, არა, არა! არავითარ შემთხვევაში! ილაპარაკეთ! სიგყვასაც აღარ დაეძრაფ.

- ვაგრძელებ: ნასტენკა ჩემო მეგობარო, მთელი ღღის განმავლობაში არსებობს ერთი საათი, რომელიც განსაკუთრებულად მიყვარს. ეს ის საათია, როდესაც ადამიანები თითქმის ყველა საქმიანობას ამთავრებენ, სახლებისკენ მიიჩქარიან, რათა ისადილონ, დაისვენონ და გახტებზე წამოწვნენ - თან კი ფიქრობენ, როგორ შეძლონ, რაც შეიძლება სასიამოვნოდ გააგარონ საღამო, ღამე და საერთოდ დარჩენილი თავისუფალი დრო. სწორედ ამ საათზე ჩვენი გმირი, - ნასტენკა, ახლა ნება მიბოძეთ თხრობა მესამე პირში გაავაგრძელო, რადგან პირველ პირში ლაპარაკი უკვე შემრცხვება, - ჰო, ჩვენი გმირი, რომელიც სულაც არ გახლავთ უსაქმოდ, ქუჩაში მიაბიჯებს სამუშაო ადგილებიდან დაბრუნებულთა კვალდაკვალ. მის გათეთრებულ, თითქოსდა მიმქრალ სახეზე უცნაური კმაყოფილება ღიწლიცხვს. ახლა სულაც არ უყურებს გულგრილად ჩამავალი მზის

სხივებს, რომლებიც ნელ-ნელა ფერმკრთალდება პეკერბურგის გაყინულ ცაზე. უყურებს, არ უყურებს - ცოცხალი არ იყოს ხმამაღალი ნათქვამია. არა, ის არაფერს უყურებს, მაგრამ უნებლიეთ აღიქვამს ამ მშვენიერებას - აი, როგორც დაღლილი და, იმავდროულად, სხვა უფრო საინტერესო საქმით დაკავებული ადამიანი, მისდაუნებურად შეაფლავს ხოლმე თვალს ყოველივეს, რაც მისი მხედველობის არეში ექცევა.

ის კმაყოფილია, რადგან ხვალამდე თავისუფალია ყოველდღიური, რუტინული საქმიანობისგან და ისეთი გახარებულია, როგორც სკოლის მოწაფე, რომელიც ეს-ეს არის კლასიდან გამოვიდა, ახლა კი საყვარელ თამაშობებსა და ცელქობას დაუბრუნდა.

- ნასტენკა, შეხედეთ მეოცნებეს და მყისვე მიხვდებით, როგორ დაამშვიდა სიხარულმა მისი სუსტი ნერვები, როგორ გაასხივოსნა ავადმყოფურად აღგზნებული ფანტაზია. ხედავთ? ახლა რაღაცაზე დაფიქრდა... გგონიათ სადილზე? დღევანდელ საღამოზე? რას უყურებს? ნუთუ იმ სოლიდური გარეგნობის ვაჟბაგონს, რომელმაც ასე "თვალისმომჭრელად" დაუკრა თავი ბრწყინვალე, ციგურებიან კარეგაში დაბრძანებულ ქალბაგონს? არა ნასტენკა, ეს მისთვის წერილმანია!.. ის ხომ ახლა უკვე მდიდარია საკუთარი განსაკუთრებული ცხოვრებით. ჰო, უეცრად გამდიდრდა და ჩამავალი მზის თითქმის მიმქრალი სხივებიც სწორედ ამიგომ ბრწყინავენ ასე მხიარულად, გამთბარ გულს სასიამოვნო შთაბეჭდილებათა მთელი გუნდი

აცეკვებს. ველარც კი ამჩნევს იმ გზას, რომლის თითოეული ღეგალი ადრე ემოციების ქარიშხალს იწვევდა. ჰო, ნასტენკა, მისმა "ქალღმერთმა ფანგამიამ" (თუ წაგიკითხავთ ქუკოვსკი) უჩინარი ხელით მოუქსოვა ოქროს საძირკველი და ახლა ლამამ-ლამამი მაქმანებით ამკობს - აფენს და აფენს მის წინაშე საუცხოო, უცნაური, არნახული ცხოვრების ხალიჩას და ვინ იცის, იქნებ უჩინარმა ხელმა ამ შესანიშნავ გრანიტის გროტუარს მოაშორა და ბროლის მეშვიდე ცის კამარამდე აზიდა? აბა, სცადეთ და შეაჩერეთ, ჰკითხეთ სად იმყოფება ამ წუთას, რა ქუჩა გაიარა? ის ალბათ ვერც იმას გაიხსენებს, სად ღვას ახლა და ვერც იმას, რა გზა გამოიარა - სიბრაზისგან გაწითლდება, ბრდილობის გულისთვის აუცილებლად რაღაცას მოიგყუებს. აი, რაგომ შეკრთა და კინალამ იყვირა შიშისგან, როდესაც ერთმა ღრმადპატივცემულმა მოხუცებულმა მოწიწებით შეაჩერა და ჰკითხა - გზა ამებნა, ხომ არ დამაკვალიანებთ - ახლა სად ვარო. ნაწყენია, შუბლი ეჭმუხნება, წინსვლას განაგრძობს და ვერც კი ამჩნევს, რომ

გამვლელები იცინიან, როდესაც უყურებენ, რომ პაგარა გოგონამ შიშით დაუთმო გზა და ხმამაღლა გადაიხარხარა, დაინახა თუ არა მისი უცნაური ღიმილი, უცნაური ქესტიკულაცია. მაგრამ ფანგამიამ არც ახლა უმცუნა - სადღაც გაფანტა ცნობისმოყვარე გამვლელებიც, მოხარხარე გოგონაც, მამაკაცებიც, რომლებიც ბარკებით მოფენილ ფონგანკაზე აღამებენ (დავუშვათ, ამ ღროს ჩვენი გმირიც იქ იმყოფებოდა) - უეცრად ყველაფერს კომიკურად მოხვია თავისი ჯადოსნური ბადე, აი, ისე, როგორც თობობა აბამს ქსელში ბუმებს და ჩვენი უცნაური მეოცნებეც, ახალი შთაბეჭდილებებით დაგვირთული, შევიდა საყვარელ ბუნაგში, სადღიცი მიირთვა... მხოლოდ მაშინ გამოფხიბლდა, როდესაც მუდამ ჩაფიქრებულმა, სევდიანმა მაგრენამ (ქალი, რომელიც ემსახურება) მაგინდა გადაწმინდა და ჩიბუხი მიაწოდა. გამოფხიბლდა, გაკვირვებულმა გაიხსენა, რომ უკვე უსადილია კიდეც... არ ახსოვდა, როდის და როგორ მოხდა ეს. ოთახში დაბნელდა. უცებ სულიერი სიცარიელე იგრძნო, სევდა შემოაწვა. ოცნების სამყარო ინგრეოდა, ყოველგვარი ხმაურისა და ნელ-ნელა რღვევის გარეშე, კვალსაც არ გოვებდა, სიმმარივით ქრებოდა... მას კი საერთოდ არ ახსოვდა, რამე ოცნებობდა სულ ცოცხა ხნის წინ. მაგრამ რაღაც უცნაურმა შეგრძნებამ, თითქოსდა ოდნავ მტკივნეულმა, ამაღელვებელმა შეუგია გულს, ააფორიაქა ფანგამია და შეუმჩნევლად გამოიძახა ახალ მძანებათა გუნდი. პაგარა ოთახში სიჩუმე გამეფდა. განმარტობამ და სიზარმაცემ მოაღუნა, გაანებივრა წარმოსახვა.

ის მხოლოდ ოდნავ ჩუხჩუხებდა, როგორც წყალი მოხუცი მაგრენას (რომელიც უდრგვინველად ფუსფუსებდა სამზარეულოში) ყავის მადულარაში. მაგრამ, აი... აფეთქებას იწყებს... ამ დროს ჩვენი მეოცნებე სრულიად უმიზნოდ იმ წიგნს იღებს ხელში, რომელიც ყველაზე ახლოს დევს - შემდეგ წიგნი ხელიდან უვარდება ისე, რომ სამი გვერდის წაკითხვასაც ვერ ასწრებს. გვინი კვლავ აღიგზნო. წარმოსახვამ ბრწყინვალე ცხოვრების ბრწყინვალე პერსპექტივა დახატა. ახალი სიმშარი - ახალი ბედნიერება! ის უკვე ხარბად სვამს უგვებელს საწამლავს! რა დარჩენია ამ რეალურ ცხოვრებაში! ნასტენკა, მისი ამრით, მე და თქვენ ისე დუნედ, ისე უამროდ, ისე გაბულუქებულად ვცხოვრობთ! მიაჩნია, რომ ყველანი უკმაყოფილო ვართ საკუთარი ბედით, ცხოვრებას მძიმე გვირთივით ვეზიდებით! ასეც არის, შეხედეთ, ერთმანეთს უზარმაზარი ყინული გვაშორებს, მწუხარება და თითქოს ბრამიანი სიბნელე გამეფებულა... "საწყლები!" - ფიქრობს ჩემი მეოცნებე. არც არის გასაკვირი, რომ ასე ფიქრობს! შეხედეთ ამ საოცარ აჩრდილებს, რა

მომხიბვლელია ისინი! რა ადვილად უფენენ ფერხითი უკიდევანო, ჯადოსნურ სივრცეებს, ხაგავენ ამაღლებული სულიერებით გაჯერებულ სურათებს. ამ სურათების მთავარი გმირი, რასაკვირველია, ჩვენი მეოცნების ბრწყინვალე პერსონა გახლავთ. შეხედეთ, რამდენი თავგადასავალი გადახდა, როგორ ამოხეთქა ალგაცებულ მზანებათა შადრევანმა. ალბათ გაინგერესებთ, რაზე ოცნებობს? საკითხავიც არ არის! ყველაფერზე... მოსწონს პოეტის როლი, რომელიც თავდაპირველად არ აღიარეს, მერე კი დიდებით შეამკეს. არც ჰომანთან მეგობრობაზე იცყოდა უარს, ბართლომეს ღამეს დაესწრებოდა, ხელზე ეამბორებოდა დიანა ვერნონს, ივან ვასილის ძესთან ერთად აიღებდა ყაზანს... კლარა მოვბრაი, ეფფია დენსი, პრელაგებისა და ჰუსების ტაძარი - ყველა და ყველაფერი მისია! - რობერტი, მიცვალებულთა ამბოხი (გახსოვთ მუსიკა? იფრქვევა სასაფლაოს სურნელი!), მინა და ბრენდა, ბერემინის ბრძოლა, პოემების დეკლარირება გრაფის მეუღლის სალონში, კლეოპატრა და ე ი სუოი ამანგი (მისი საყვარლები, იგალ.), პაგარა სახლი კოლომნაში, საკუთარი კუთხე... ზამთრის ცივ საღამოს მშვენიერი ქალწული ჩამომჯდარა მის გვერდით და ფართოდ გახელილი თვალებით უსმენს, აი, როგორც თქვენ მისმენთ ახლა, ჩემო ანგელოზო, ჩემო ნასტენკა...

არა, ნასტენკა, რაში სჭირდება ამ ნეგარ, უზარმავეს ადამიანს ისეთი ცხოვრება, რომლისკენაც მე და თქვენ ვისწრაფით? ის ფიქრობს - რეალობა უფერული და ერთფეროვანია, ვერ წარმოუდგენია, რომ დადგება დრო, როდესაც მზად იქნება, ამ

უფერული, ერთფეროვანი ცხოვრების თუნდაც ერთი დღის დასაბრუნებლად გაიღოს მთელი თავისი ფანგასტიკური წლები... ეს წლები არ დაენანება, არათუ სიხარულისა და ბედნიერების რეალურად განცდისთვის, არამედ თუნდაც წამიერი მწუხარების, სინანულისა და დიდი უბედურების განსაცდელადაც კი. მაგრამ ეს სასტიკი ღრო ჯერ არ დამდგარა, მეოცნებე ჯერ არაფერს ნანობს. ის ახლა ყველა სურვილზე მაღლა დგას - კმაყოფილია, რადგან თავად არის საკუთარი ცხოვრების შემოქმედი და ამ ცხოვრების ყოველ საათს თვითონვე განაგებს, განაგებს ისე, როგორც მას სურს. საოცრად ადვილად და ბუნებრივად იქმნება ზღაპრული, ფანგასტიკური სამყარო! თითქოს ბუნდოვანი აჩრდილი კი არა, მართლაც შიშველი რეალობაა! სწამს, რომ მისი ცხოვრება არ შეუქმნია გრძნობათა აღრევას! არ არის მირაჟი, არა, არ არის მოღალატე წარმოსახვა! ის ნამდვილია, რეალურად არსებული! მაგრამ, ნასტენკა მითხარით, ოცნების დროს

რაგომ ეხუთება სული? რაგომ ვეღარ ეტევა გული საგულეში, რაგომ უსველდება ცრემლებით სახე? ალმური თითქოსდა წევას ფერმკრთალ ლოყებს და რაღაც საოცარი ნეგარების ზღვა იღვრება სულში? რაგომ მიქრიან ასე სწრაფად ამოუწურავი სიხარულითა და ბედნიერებით აღსავსე უძილო ღამეები? და როდესაც ვარდისფრად ფეთქდება განთიადი, მზე საეჭვოდ ფანგასტიკური სხივებით ანათებს ოთახის პირქვეშ კედლებს (როგორც ჩვენთან პეგერბურგში), ჩვენი დაღლილი, ნაგანჯი მეოცნებე ლოგინს ეხეთქება... იძინებს. გული კი თითქოს ჩამკვდარია ავადმყოფურად შეძრწუნებული სულის მარწუხებში, იმავდროულად, აღფრთოვანებულია და სუსტი, სასიამოვნო გვიფილი აფორიაქებს. რაგომ ხდება, ასე? ჰო, ნასტენკა, მოგყვედები, უნებლიეთ დაიჯერებ, რომ ვნება მართლა არსებობს, მართლა აღელვებს მის სულს... რომ არის რაღაც ცოცხალი, ხელშესახები ამ უხორცო მზანებებში! და როგორია ეს გყუილი! აი, მაგალითად - სიყვარულმა აიგაცა, გრძნობს დიდ სიხარულს, დამთრგუნველ დარდს... კარგად შეხედეთ და დარწმუნდებით! ნუთუ გჯერათ, რომ მას მართლაც არასდროს უნახავს ის, ვინც ასე უყვარს თავის გაშმაგებულ ოცნებებში? ნუთუ არასდროს უსეირნიათ ხელიხელჩაკიდებულთ და ეს მხოლოდ მშვენიერი სიმზარი იყო? ნუთუ წლების განმავლობაში ერთად არ უცხოვრიათ, სამყაროსგან განმარტოებულთ? ნუთუ მაშინ, როდესაც განშორების ჟამი დადგა, არ ეხუებოდა, არ გიროდა მის მკერდზე და ამ გირილის დროს არ ესმოდა ქარბუქის მრისხანე ღრიალი, რომელიც ცრემლებს მისი შავი წამწამებიდან სადღაც შორს მიაქროლებდა? ნუთუ ეს მხოლოდ ოცნება იყო?

და ბალი?.. მოწყენილი, მიტოვებული, მოხავსული ბილიკებით, მარგოხელა, პირქუში... რამდენჯერ უსვირნიათ ამ ბაღში, ერთად აუგიათ იმედის კოშკები, ერთად დაუმარცხებიათ სევდა... ო, როგორ უყვარდათ ერთმანეთი - "რა დიღხანს, რა ფაქიზად!" ...უცნაური მამაპაპისეული სახლი, რომელშიც წლების განმავლობაში ცხოვრობდა მოწყენილი და განმარტოებული, მუდამ გაბრაზებულ, მუდამ მღუმარე, მუდამ ღვარძლიან ქმართან ერთად. ის არ იყო ძლიერი ქალი, ემინოდა ქმრის და ბავშვივით მალავდა თავის სიყვარულს... როგორ იგანჯებოდნენ, როგორ რცხვენოდნენ, ერთმანეთისა და რცხვენოდნენ. სიყვარული მათი მართლაც წმინდა და უმანკო იყო, ნასტენკა, მაგრამ ადამიანები! ადამიანებს ბოროტება არ ასვენებდათ! ღმერთო ჩემო, მოგვიანებით ხომ სწორედ მას შეხვდა საკუთარი სამშობლოსგან

შორს, უცხო ცის ქვეშ! ეს მოხდა უმშვენიერეს მარადიულ ქალაქში. შუა ღლის მწველი მზე დედამიწას შანთავდა, ბრწყინვალე მეჯლისის თავბრუდამხვევი ჰანგები ზღვაში იძირებოდა, ლაქვარდოვან ტალღებზე რამპების თვალისმომჭრელი სინათლე ლიცილიცებდა... და პალაცოს (უთუოდ პალაცოს, ნასტენკა) აივანზე, რომლის კედლებსაც ვარდები ამშვენებდა, მან ის იცნო! უეცრად მოიხსნა ნიღაბი - თავისუფლება მელირსაო - ჩასჩურჩულა, შემდეგ მთელი სხეულით აცახცახდა და მის გაშლილ მკლავებში გადაეშვა. ბედნიერებისგან თავბრუდახვეულები ერთმანეთს ეხუტებოდნენ და სულ გადაავიწყდათ ის მწუხარებაც, ის განშორებაც, ის მოხუცი ქმარიც, შორეულ სამშობლოში დატოვებული, მრისხანე ბალი... გადაავიწყდათ პაგარა სკამიც, რომელზეც ბოლო შეხვედრის დროს ჩამოსხდნენ, უკანასკნელი ვნებები, უკანასკნელი კოცნა... ამ კოცნის შემდეგ გაიქცა და დატოვა სასოწარკვეთილებისაგან გაქცევებული... მერწმუნეთ, ნასტენკა, საშინლად შეცბუნდებით, აი, იმ სკოლის მოწაფესავით გაწითლდებით, რომელმაც მემობლის ბალიდან ეს-ეს არის ვაშლი მოიპარა, თუკი ერთ მშვენიერ დღეს თქვენი სახლის კარს დაუპატიჟებლად შემოაღებს ზორბა, მხიარული, ახალგაზრდა კაცი და ვითომ არაფერი მომხდარა, ისე დაიყვირებს: "ამ წუთას ჩამოვედი პავლოვსკიდან, უნდა მიმილოო." ღმერთო ჩემო! მოხუცი გრაფი მომკვდარა, ენით აღუწერელი ბედნიერების დრო დგება, პავლოვსკიდან ჩამოსულის ამბავს ჰგავს! პათეტიკური შეძახილები პათეტიკურადვე დავასრულე. მახსოვს, რომ ძალიან მინდოდა, როგორმე მომეხერხებინა გადახარხარება, მაგრამ ვიგრძენი - როგორ ძლიერად შეირხა ჩემს სულში ჩაბუდებული საშინელი ეშმაკი. სუნთქვა შემეკრა, ვიხრჩობოდი,

ცრემლები მომაწვა... მეგონა ნასტენკა, რომელიც ფართოდ გახელილი თვალებით სულგანაბული მისმენდა, ბავშვივით გადაიკისკისებდა, სიხარულის სიცილს ვერ შეიკავებდა და უკვე ვნანობდი, რომ ყველაფერი ვუამბე, ანუ ის, რაც დიდი ხანია ღუღღა ჩემს გულში... ვნანობდი, რომ ასე ხატოვნად წავუკითხე განაჩენი, რომელიც თავად გამოვუგანე საკუთარ თავს. დარწმუნებული ვიყავი - ვერასდროს ვერავინ გამიგებდა... მაგრამ ჩემდა გასაოცრად, ნასტენკას ხმა არ ამოუღია, ხელი ხელზე ოდნავ მომიჭირა და თითქოსდა გაუბედავად, თანაგრძნობით მკითხა:

- ნუთუ მართლა ასე გააგარეთ მთელი ცხოვრება?

- ჰო, ნასტენკა, მთელი ცხოვრება... და ვფიქრობ, ასევე დავასრულებ!

- არა, არ შეიძლება, - მითხრა შეწუხებულმა, - ასე არ მოხდება... ანუ, შესაძლოა, მეც ბებიის გვერდით ამომხდეს სული... მომისმინეთ, იცით, რომ ძალიან ცუდია ასე ცხოვრება?

- ვიცი, ნასტენკა, ვიცი! - წამოვიძახე. უკვე აღარ ვმაღავდი გრძნობებს. - ახლა ნამდვილად ვიცი - სულელურად დავკარგე საუკეთესო წლები! გული მტკივა, როდესაც ვაწყობიერებ, რომ ღმერთმა თქვენი სახით კეთილი ანგელოზი გამომიგზავნა, რათა ყველაფერი შეთქვა, ყველაფერი ამეხსნა, დამემტკიცებინა. ახლა, როდესაც თქვენ გელაპარაკებით, მომავალზე ფიქრის კი მეშინია. მომავალში ხომ კვლავ, ობმოკიდებული მარგოტა მელის, ისეთი ცხოვრება, რომელიც არავის სჭირდება! საოცნებოც არაფერი მრჩება, რადგან ახლა ბედნიერი ვარ, თქვენთან ყოფნა მახელებს და ეს ცხადში ხდება! ღმერთმა დაგლოცოთ, ნასტენკა, ჩემო მშვენიერო ნასტენკა, იმისთვის, რომ არ გამაგდეთ, რომ ასე გულდასმით მომისმინეთ. უკვე თამამად შემიძლია ვთქვა - ჩემი ცხოვრების თუნდაც ორი სადამოცოცხალი ვიყავი!

- არა, არა, არა! - ნასტენკას თვალებში ცრემლები აბრჭყვიალდა, - ასე არ მოხდება! ასე არ დავმორღებით! ორი სადამო რა არის!

- ნასტენკა, ნასტენკა! მინდა იცოდეთ, რა დიდი ხნით შემარიგეთ საკუთარ თავთან! ახლა უკვე აღარასდროს ვიფიქრებ, რომ საშინელი პიროვნება ვარ. აღარასდროს ვიფიქრებ, რომ დანაშაული ჩავიდინე... ოცნებებით ცხოვრება დანაშაული მეგონა. ღვთის გულისთვის, არ იფიქროთ ნასტენკა, რაიმეს ვაჭარბებდე, ხანდახან ისეთი სევდა მთრგუნავს, ისეთი ძლიერი დარდი... ასეთ დროს მგონია ხოლმე, რომ ველარასოდეს შევძლებ აღამიანური ცხოვრების დაწყებას, რადგან უკვე დავკარგე რეალური სამყაროს აღქმის უნარი, საკუთარ თავს

ვწყევლი, ვინაიდან ჩემი ფანგასტიკური ღამეების შემდეგ გამოფხიბლების დრო ღვება და ეს გამოფხიბლება ნამდვილი კომშარია. ყურში ჩამესმის, როგორ გრიალებს მუსიკა, როგორ გრიალებს ადამიანთა ცხოვრების ფერხული. ჰო, ვხედავ და მესმის, რომ ადამიანები ცხოვრობენ, ცოცხლები არიან! ეს სიცოცხლე არ არის გამოგონილი, ამიგომ არასდროს გაქრება სიმშარივით... პირიქით! მათი ცხოვრება მრავალფეროვანია, საცხე, მუდამ ახალგაზრდა, მუდამ ახალ-ახალი ფერებით ჭრელდება, მუდამ სასურველი, მუდამ ახალგაზრდული და არც ერთი დღე არ ჰგავს მეორეს... ფანგაზია კი უბრალოდ ბილწი, საშინლად მოსაწყენი და საშიშია. ის აჩრდილების, იღვების, იმ პირველივე ღრუბლების ტყვეა, რომლებიც უეცრად

ბინდავენ მზეს და ადამიანს (შეყვარებულს თავისი პეტერბურგის მზეში) გულში წვეთ-წვეთად ასხამს შხამიან ნაღველს. ფანგაზია კი არა - მწუხარებაა მხოლოდ! ჰო, შემდეგ გრძნობ, როგორ დაიღალა, როგორ გამოიფიგა ამდენი დაძაბულობისგან ეს ამოუწურავი ფანგაზია. მუდმივად დაძაბული კი იმიგომ გახლავთ, რომ ძველი იდეალები ახალმა უნდა ჩაანაცვლოს: ძველი იდეალები ხომ იმსხვრევა! ამიგომ საჭირო ხდება მისი ნაგებებისგან ახალი მშანებების შექმნა! სული კი რაღაც სხვას ითხოვს, სადაც სხვაგან მიისწრაფის. მეოცნებე ამაოდ იქექება წარსული ფანგაზიების ნაცარში, ამაოდ ეძებს ამ ნაცარში ნაპერწკალს, რათა სული შეუბეროს, გააღვივოს, ცეცხლად აანთოს, იპოვოს რაღაც ახალი - თავისი გაყინული გულის გასათბობად. მაგრამ ეს შეუძლებელია. ის, რაც აღრე აღვლევდა, ის, რაც მშვენიერი ეგონა, რაც მის ძარღვებში სისხლს მძლავრად აჩუხჩუხებდა, თვალს ცრემლებით ავსებდა, თურმე ფუფუნებით შემოსილი გყუილი ყოფილა! იცით ნასტენკა, ერთხელ რა გადავწყვიტე? მინდოდა საკუთარი შეგრძნებების წლისთავი აღმენიშნა, ანუ მეგვიმა ის, რაც აღრე მშვენიერება მეგონა, ის რაც არასდროს ყოფილა! უხორცო, სულები ოცნებების წლისთავი... მხოლოდ იმიგომ, რომ ისინი ვერაფრით ჩავანაცვლე... და... ოცნებებიც ხომ იფანტება, ინაველება, ქრება ოდესმე! მიყვარს გახსენება იმ ადგილებისა, სადაც ოდესღაც ბედნიერი ვიყავი, უფრო სწორად, მეგონა, რომ ბედნიერი ვიყავი... ხშირად დავხეგიალობ აჩრდილივით პეტერბურგის ქუჩებში უაზროდ, უმიზნოდ, საშინლად დარდიანი და ვცდილობ, განუმეორებელი წარსულის მსგავსი აწმყო შევქმნა. უამრავი მოგონება ერთად აწყდება გონებას! კარგად მახსოვს - მუსგად ერთი წლის წინ, მუსგად ამ გროტუარზე, მუსგად ამ დროს, ამ საათზე ასევე დავსვირნობდი, ასეთივე მოწყენილი! მახსენდება, რომ ჩემი

ოცნებები არც მაშინ იყო მხიარული, მაგრამ ვგრძნობ, რომ მაშინ უფრო მშვიდად ვცხოვრობდი, მაშინ არ მთრგუნავდა ეს რაღაც ყოვლისმომცველი ბნელი ფიქრები, რომლებიც საშველს არ მაძლევენ ახლა. არც სინდისის ქენჯნას ვგრძნობდი... ვეკითხები საკუთარ თავს: სად არიან შენი ოცნებები? რატომ მიგაგოვებს? შემდეგ თავს ვიქნევ და ვჩურჩულებ: რა სწრაფად მიქრიან წლები! ისევ არ მასვენებს კითხვა: რატომ დაამახინჯე, სად დაასამარე საუკეთესო წლები? ერთი დღე მაინც თუ გიცხოვრია ადამიანურად ამქვეყნად? შეხედე, მალე აცივდება... გაივლის წლები და მათ გაჰყვება მარგოობის სევდიანი აჩრდილი, დრო ეკლიან, სამიშ სიბერეს მოიგანს, რომელსაც მხოლოდ დარდი და ნაღველი მოჰყვება. ფანგასტიკური სამყარო გახუნდება და ჩაკვდება, გოგოდან მოწყვეტილი ყვითელი ფოთლებივით დაენარცხება დედამიწას... ნასტენაკა, რა საშინელებაა მარგოობა, მით უმეტეს მაშინ, როდესაც აღარაფერი გინდა - აღარაფერი... იმიტომ, რომ ყველაფერი დაკარგე და ის ყველაფერიც რეალურად არ არსებობდა - ნული იყო... მხოლოდ ოცნებები!

საკმარისია, აღარ შემიძლია! - ჩაილაპარაკა ნასტენკამ და ცრემლები მოიწმინდა. - დამთავრდა! დღეიდან ერთად ვიქნებით. რაც არ უნდა მოხდეს ჩემს ცხოვრებაში, არასდროს დავემორღებით ერთმანეთს. მომისმინეთ. მე ერთი ჩვეულებრივი გოგო ვარ, სწავლითაც ცოტა რამ თუ მისწავლია, თუმცა ბებიამ მასწავლებელი ამიყვანა. მაგრამ მაინც კარგად მესმის თქვენი, რადგან ყველაფერი, რაც ახლა მიაბზეთ, უკვე გადავიგანე მაშინ, როდესაც ბებიამ თავის კაბას მიმაჯაჭვა. რა თქმა უნდა, ასე ხატონად ვერ აღვწერდი... მე ხომ გაუნათლებელი ვარ, - გაუბედავად დაამაგა ნასტენკამ, რომელიც ჩემი პათეტიკური მეტყველებისა და ზეაღმატებული ბგერების მიმართ დიდი პატივისცემით განმსჭვალულიყო. - მაგრამ მიხარია, რომ გული გადამიშალეთ. ახლა უკვე გიცნობთ, ძალიან კარგად გიცნობთ. იცით, რა? მინდა ჩემი ისტორია გაიმბოთ, არაფერს, არაფერს დაგიმაღავთ და... თქვენი რჩევა მჭირდება. ძალიან ჭკვიანი ხართ! მპირდებით, რომ გულწრფელად მირჩევთ, როგორ მოვიქცე?

- ნასტენკა, - ვუპასუხე მე, - მართალია მრჩეველი არასდროს ვყოფილვარ, მაგრამ ვხედავ, რომ თუ მუდამ ასე ვიცხოვრებთ, შევძლებთ უამრავი ჭკვიანური რჩევა მივცეთ ერთმანეთს! კარგი, ჩემო ნასტენკა, ჩემო მშვენიერო, რა რჩევა გჭირდებათ? ყველაფერი მიაბზეთ... ახლა

ისეთი მხიარული, ბედნიერი, მამაცი და ჭკვიანი ვარ, რომ რჩევის მოცემა ნამდვილად არ გამიჭირდება.

- არა, არა! - შეაწყვეტინა ნასტენკამ და გაიცინა, - მე არა მხოლოდ რჩევა მჭირდება, ანუ... ჰო, რჩევა, მაგრამ გულისხმიერი, აი, ვითომ ძმა ხართ ჩემი, თითქოს საუკუნეა გიყვარვართ!

- თანახმა ვარ, ნასტენკა, თანახმა ვარ! - წამოვიძახე აღფრთოვანებულმა, - იცით, ოცი წელიც რომ მყვარებოდით... რა მნიშვნელობა აქვს დროს! მე თქვენ ისე მიყვარხართ!.. შეუძლებელია, უფრო ძლიერი სიყვარული აღარ არსებობს!

- ხელი გამომიწოდეთ! - მითხრა ნასტენკამ.

ხელი გავეწოდე.

- ვიწყებ ჩემი ისტორიის თხრობას.

ნასტენკას ისტორია

- თითქმის ნახევარი უკვე იცით. იცით, რომ მოხუცი ბებია მყავს...

- თუ მეორე ნახევარიც ასე მოკლეა... - ვუთხარი სიცილით.

- გაჩუბდით და მომისმინეთ. უნდა შევთანხმდეთ, რომ თხრობას არ შემაწყვეტინებთ, თორემ ვერ შევძლებ, ენა დამებმება. ჰო, ახლა მისმინეთ: მოხუცი ბებია მყავს, ძალიან პაგარა ვიყავი, როდესაც დედ-მამა დამეხოცა. ვფიქრობ, წარსულში ბებია მდიდარი იყო, რადგან ახლაც მუდამ იმ საუკეთესო დღეებს იხსენებს. მან მასწავლა ფრანგული ენა, შემდეგ მასწავლებელიც ამიყვანა. როდესაც თხუთმეტი წლის ვიყავი (ახლა ჩვიდმეტის ვარ) სწავლა-განათლება დავასრულეთ. სწორედ ამ დროს ცუდად მოვიქეცი. რა ჩავიდინე, არ გეგყვით. მხოლოდ... დანაშაული არ იყო მაინცდამაინც მძიმე. ოღონდ... ერთ მშვენიერ დღეს ბებია დამიძახა, მითხრა, რომ უკვე სრულიად დაბრმავებულიყო, ახალგაზრდა გოგოს ქმედებების გაკონტროლება აღარ შეეძლო... ქინძისთავი აიღო და ჩემი კაბა საკუთარ კაბას გამოაბა. შემდეგ კატეგორიულად მიბრძანა, რომ აი, ასე ერთად ვისხდებოდით მთელი ცხოვრების განმავლობაში, თუკი მე არ გამოვსწორდებოდი. ერთი სიგყვით, პირველ ხანებში განძრევასაც ვერ ვახერხებდი. ბებიის კაბას მიჯაჭვული ვმუშაობდი, ვკითხულობდი, ვსწავლობდი. ერთხელ ვიეშმაკე და ფეკლა (ჩვენი ყრუ მოსამსახურე) დავითანხმე, ჩემს ადგილას დამჯდარიყო. ფეკლაც დაჯდა. ბებიას ამ დროს ეძინა. მე ნაცნობ გოგონასთან წავედი სტუმრად. ეს გასეირნება ძალიან ცუდად დამიმთავრდა. ბებიას გაღვიძებია და რაღაც

კითხვა დაუსვამს. მას ხომ ეგონა, რომ სავარძელში მე ვიჯექი! ფეკლა ხელავდა, როგორ ლაპარაკობდა ბებია... ვინაიდან თვითონ არაფრის თქმა არ შეეძლო, ბევრი იფიქრა, იფიქრა... ქინძისთავი გახსნა და თავქუდმოგლეჯილი გავარდა გარეთ!

ნასტენკა შეჩერდა, სიცილმა ლაპარაკი შეაწყვეტინა. მეც გამეცინა. ნასტენკამ მაშინვე შეწყვიტა სიცილი.

- მომისმინეთ: ნუ დასცინით ჩემს ბებიას. მე მხოლოდ იმიტომ ვიცინი, რომ ეს მართლაც სასაცილოა... ჰო, ბებია მართლა ასეთია, მაგრამ მაინც მიყვარს, ოღონდ მიყვარს. ყველაფერი იმით დასრულდა, რომ კვლავ დამსვა ერთ ადგილას და უკვე განძრევაც ამიკრძალა. ჰო, დამავიწყდა მეთქვა - ჩვენ, უფრო სწორად ბებიას, საკუთარი სახლი აქვს. სახლი პატარაა, ხის, მხოლოდ სამი ფანჯრით, ზუსტად

ბებიასავით ბებერი... სამაგიეროდ გემოდან მანსარდაა დაშენებული. ჰოდა, ამ მანსარდაში საცხოვრებლად გადმოვიდა ახალი მღვმერი...

- ეს მღვმერი ალბათ მოხუცი იყო, არა? - ვითომდა სხვათაშორის ვიკითხე მე.

- რა თქმა უნდა, - მიპასუხა ნასტენკამ, - და თქვენზე უკეთ შეეძლო მღუმარედ ესმინა ადამიანისთვის. თუმცა, სხვა გზა არც ჰქონდა, ძლივს აგრიანებდა ენას პირში. ის გერმანელი გახლდათ - ბებერი, ხმელი, ყრუ, ბრმა და კოჭლი. სიცოცხლე არ უნდოდა და კიდევ გარდაიცვალა. ამიტომ ახალი მღვმერის მოძებნა გახდა საჭირო, რადგან მღვმერის გარეშე ჩვენი არსებობა წარმოუდგენელი იყო, მხოლოდ ბებიას პენსიით ვერ შევძლებდით თავის გამოკვებას. ახალი მღვმერი (თითქოსდა განგებ) უცხოელი, ახალგაზრდა მამაკაცი აღმოჩნდა. არც კი შევაჭრებია ბებიას და ბებიაშვს სიხარულით შეუშვა ოთახში. ის უკვე დაბინავებული იყო, როდესაც ბებია მკითხა: "ნასტენკა, ჩვენი მღვმერი ახალგაზრდაა?" გყუილის თქმა არ მინდოდა და ვუპასუხე: "ძალიან ახალგაზრდა არ არის, მაგრამ არც მოხუცია." "ლამაზია?" - კვლავ მკითხა ბებია. გადავწყვიტე არც ახლა მეცრუა: "სასიამოვნო გარეგნობა აქვს-თქო" - ვუპასუხე. ბებია ვიშვიში დაიწყო: "აი, სასჯელი! სასჯელი! შენ გამო ვნერვიულობ! თვალი არ გაგექცეს. საშინელი დროა! მაინცდამაინც კარგი შესახედაობის აღმოჩნდა. ძველი დრო მაინც იყოს!"

ბებიასთვის ყველაფერი საუკეთესო ძველ დროში ჩარჩენილიყო! ის ძველ დროში ახალგაზრდაც იყო, მზის სხივებიც უფრო მცხუნვარედ ათბობდა დედამიწას და ნალებიც არ მქავდებოდა ასე მალე! უნებლიეთ გავიფიქრე: ნეტავ, რაგომ მაბნევეს ბებიაჩემი, რისთვის

მეკითხება, არის თუ არა ახალგაზრდა და ლამაზი ჩვენი მღვმური? გავიფიქრე და თვლების ამოყვანა გავაგრძელე. მალე საერთოდ გადამაფიწყდა მღვმური.

ერთხელ, დილით ადრე, ის თვითონ გვეახლა. აინგერესებდა, როდის გააკრავდნენ მისი ოთახის კედლებზე დაპირებულ შპალერს. ბებიანეში ხომ ვერასდროს აჩერებდა ენას! ახლაც გამოძახა: "ნასტენკა, შედი საძინებელში, საანგარიშო გამომიგანე." მაშინვე წამოვხტი, არ ვიცი რატომ, მაგრამ უცრად გავწითლდი... სრულიად გადამაფიწყდა, რომ ბებიის კაბას ვიყავი მიჯაჭვული. მინდოდა ისე გამეხსნა ქინძისთავი, მღვმურს არაფერი დაენახა, მაგრამ... ადღეჭი თუ არა, ბებიის სავარძელიც დაიძრა. როგორც კი გავაცნობიერე, რომ მღვმურმა

დაინახა, რა მდგომარეობაში ვცხოვრობდი, სახეზე ალმური მომედო, ადგილზე გავშეშდი და გირილი დავიწყე. ისე შემრცხვა, ისე დავითრგუნე! დღის სინათლის დანახვა არ მინდოდა! "რას გაშეშებულხარ?" - გაჰკიოდა ბებია. მე კი უკვე მაგიუებდა სირცხვილი... მღვმური მიხვდა, რომ სწორედ მისი მრცხვენოდა, თავი დამიკრა და მაშინვე გავიდა ჩვენი ოთახიდან! მას აქეთ წინკარში გაუაჩუნების ხმაზეც კი მკვდარივით ვშეშდებოდი და ყოველი შემთხვევისთვის ჩუმად ვიხსნიდი ქინძისთავს. მაგრამ ამაოდ. მღვმური აღარ გამოჩენილა. ორი კვირის შემდეგ ფეკლა გამოგზავნა იმის სათქმელად, რომ უამრავი, შესანიშნავი ფრანგული წიგნი აქვს და თუ ბებიას სურს, მე მას ეს წიგნები წავუკითხო, შეუძლია გვათხოვოს. ბებია სიხარულით დათანხმდა. მხოლოდ ერთი რამ აინგერესებდა - ხომ არ ეწერა ამ წიგნებში რაიმე ამორალური? "თუ ასეა, ნასტენკა შენთვის მათი წაკითხვა არ შეიძლება, ცუდად იმოქმედებს." - ვიშვიშებდა თავისებურად.

- რა იმოქმედებს ცუდად? ასეთი რა უნდა ეწეროს? - ვკითხე ბებიას.

- რას ამბობ! ბოგიერთ წიგნში აღწერილია, როგორ შეაცდინეს მამაკაცებმა უმანკო გოგონები, ვითომდა მათი ცოლად მოყვანა სურდათ! სინამდვილეში, სახლიდან მიჰყავდათ და ამ უბედურ გოგონებს ბედის ანაბარა გოგებდნენ ქუჩაში. ჰო, შეცდენილი გოგონები კი ილუპებოდნენ! ბევრი ასეთი წიგნი მაქვს წაკითხული. ყველაფერი ისე კარგადაა აღწერილი, რომ შესაძლოა, მთელი ღამე კითხვაში გაათენო. ჰოდა, შენ არ წაკითხო, ნასტენკა. რა წიგნები გამოგზავნა?

- ვალგერ სკოგის რომანები, ბებია.

- ვალგერ სკოტის რომანები! ხომ არ მოსწონხარ? აბა ერთი კარგად ნახე სასიყვარულო ბარათი არ გამოაყოლა მაგ წიგნებს?

- არა ბებია, აქ ბარათი არ ღვეს.

- კარგად ნახე, ყდაზე გადასაკრავის ქვეშ. ეგ ავაზაკები სწორედ მანდ მალავენ წერილებს!..

- არა ბებია, არც აქ არ არის.

- ჰო, კარგი!

და ღავიწყეთ ვალგერ სკოტის კითხვა. დაახლოებით ერთ თვეში თითქმის ნახევარი წავიკითხეთ. შემდეგ მდგმურმა კვლავ გამოგვიგზავნა წიგნები. ამჟამად პუშკინის ნაწარმოებები. ის გაუთავებლად გვაწვდიდა ლიტერატურულ შედეგებს.

ბოლოს და ბოლოს, ისე შევეჩვიე კითხვას, რომ წიგნების გარეშე სიცოცხლე აღარ შემეძლო. ჩინეთის პრინცის ცოლობამეც კი შევწყვიტე ოცნება. ერთხელ ისე მოხდა, რომ კიბესთან შევხვდი ჩვენს მდგმურს. რაღაცის მოსაგანად გამგზავნა ბებია. მდგმური შეჩერდა, მე გაეწითლდი, ისიც გაწითლდა, გაიცინა, მომესალმა, ბებუის ჯანმრთელობა მოიკითხა და მკითხა:

- წაიკითხეთ წიგნები?

- წავიკითხე, - ვუპასუხე მე.

- ყველაზე მეტად რომელი მოგეწონათ?

- "აივენგო" და პუშკინის ნაწარმოებები.

სხვა არაფერი უთქვამს. ერთი კვირის შემდეგ კვლავ კიბესთან შემხვდა. ამჯერად ბებუას არ გავუგზავნივარ, თვითონ მჭირდებოდა წინკარში გასვლა. სამი საათი იყო, ამ ღროს მდგმური შინ ბრუნდებოდა ხოლმე. დამინახა თუ არა მომესალმა.

- გამარჯობა!

- გამარჯობა! - ვუპასუხე მე.

- ღავიჯერო, არ გწყინდებათ მთელი დღეების განმავლობაში ბებუასთან ჯდომა? - მკითხა მან. თვითონაც არ ვიცი რატომ, მაგრამ საშინლად შემრცხვა, გაეწითლდი, თითქოს მეწყინა კიდევ, რომ უკვე სხვებმაც შენიშნეს და უკვირდით, რატომ ვცხოვრობდი ასე. პასუხის გაცემა არ მინდოდა, თუმცა წასვლაც არ შემეძლო, უეცრად გამომეცალა ძალა.

- მისმინეთ, ამბობენ, კეთილი გოგო ხართ! მაპატიეთ, ასე რომ გელაპარაკებით, მაგრამ გარწმუნებთ თქვენი კარგად ყოფნა ბებიათქვენზე მეტად მე მსურს. ნუთუ არ გყავთ მეგობრები, რომლებთანაც სტუმრად წასვლას ისურვებდით?

- არა. მაშენკა მყავდა, მაგრამ ფსკოვში გადავიდა საცხოვრებლად.

- იქნებ თეატრში წამოხვიდეთ ჩემთან ერთად?

- თეატრში? მერე ბებია?

- ბებიას გაეპარებით...

- არა, ბებიის მოგყუება არ მინდა. მშვიდობით!

- კარგი, მშვიდობით.

სხვა აღარაფერი უთქვამს. მხოლოდ სადილის შემდეგ მოვიდა ჩვენთან. დიდხანს ესაუბრა ბებიას, ეკითხებოდა - ჰყავდა თუ არა ნაცნობები, დადიოდა თუ არა ვინმესთან სტუმრად...

და უცებ უთხრა: - დღეს ოპერაში ლოქა დავჯავშნე, "სეველიელი დალაქის" პრემიერაა, ნაცნობებთან ერთად ვაპირებდი წასვლას, მაგრამ მათ უარი თქვეს და ბილეთები მიუქმდება.

- "სეველიელი დალაქი!" - წამოიყვირა ბებიამ, - ჰო, ეს ის "დალაქია" ძველ დროშიც რომ დგამდნენ, არა? - ღიას, სწორედ ის "დალაქია," - უთხრა ბებიას და მე შემომხედა.

გაეწითლდი, მოლოდინმა და სიხარულმა საოცრად ამიჩქარა გული! - ვიცი, ვიცი, თუმცა ვინ არ იცის. ახალგაზრდობაში სახლის თეატრში მე თვითონ ვთამაშობდი რომინას! - ჰოდა, არ გინდათ დღეს წამოსვლა? - ჰკითხა მდგმურმა, - ბილეთი მაინც მიუქმდება. - წავიდეთ,

რაგომაც არა? ჩემი ნასტენკა არასდროს ყოფილა თეატრში. ღმერთო, როგორ გამეხარდა! მაშინვე გამოვეწყვეთ და წავვედით. მიუხედავად იმისა, რომ ბებია ბრმაა, მაინც ძალიან უნდოდა მუსიკის მოსმენა, გარდა ამისა, ის ზოგადად კეთილი ადამიანი გახლავთ - უფრო მეტად ჩემს გახალისებაზე ფიქრობდა, ჩვენ თვითონ ხომ ვერასდროს შევძლებდით თეატრში წასვლას.

რა შთაბეჭდილება მოახდინა "სეველიელმა დალაქმა," ამას ვერ გეტყვით, მაგრამ ჩვენი მდგმური მთელი საღამოს განმავლობაში ისეთი თვალებით მიყურებდა, ისე მელაპარაკებოდა, რომ მივხვდი, რაღაც აინტერესებდა, ალბათ უნდოდა, რომ დილით მასთან ერთად გასეირნება შემოეთავაზებინა.

როგორ მიხაროდა! ისეთი ამაყი ვიყავი, ისეთი მხიარული, ისე მიცემდა გული, რომ სიცხემაც კი ამიწია, მთელი ღამე "სეველიელი დალაქი" მესიმბრებოდა.

როგორ მიხაროდა! ისეთი ამაყი ვიყავი, ისეთი მხიარული, ისე მიცემდა გული, რომ სიცხემაც კი ამიწია, მთელი ღამე "სეველიელი დალაქი" მესიმბრებოდა.

როგორ მიხაროდა! ისეთი ამაყი ვიყავი, ისეთი მხიარული, ისე მიცემდა გული, რომ სიცხემაც კი ამიწია, მთელი ღამე "სეველიელი დალაქი" მესიმბრებოდა.

როგორ მიხაროდა! ისეთი ამაყი ვიყავი, ისე მიცემდა გული, რომ სიცხემაც კი ამიწია, მთელი ღამე "სეველიელი დალაქი" მესიმბრებოდა.

მეგონა, ამის შემდეგ უფრო ხშირად ივლიდა ჩვენთან, მაგრამ არა! უფრო მეტიც, თითქმის შეწყვიტა ვიზიტები. თვეში ერთხელ თუ შემოვიდოდა, ისიც თეატრში დასაპატიებლად და ორჯერ წაგვიყვანა ოპერაში. ძალიან უკმაყოფილო ვიყავი. ვხედავდი, რომ მას მხოლოდ ვეცოლებოდი იმის გამო, რომ ბებია ასე მექცეოდა. ვეცოლებოდი და სხვა არაფერი! დრო გადიოდა, განცდები მძაფრდებოდა: აღარც ჯდომა შემებლო მშვიდად, წიგნებსაც ვეღარ ვკითხულობდი, ვერ ვმუშაობდი, ხან ვიცინოდი (ბებიას ჯინაბე), ხან კი უმიზეზოდ ვგიროდი. წონაში

ისე დავიკელი, რომ ავადმყოფს დავემსგავსე. საოპერო სეზონი დამთავრდა, მდგმურმა საერთოდ შეწყვიტა ჩვენთან სიარული. როდესაც ერთმანეთს ვხვდებოდით, რასაკვირველია, კვლავ შემთხვევით და კვლავ კიბეებთან, მხოლოდ მღუმარედ მიკრავდა თავს, თან ისე სერიოზულად, თითქოს ლაპარაკიც არ უნდოდა ჩემთან... ის მიდიოდა, მე კი ალუბალივით წითელი (მის დანახვაზე სისხლი თითქოს გვინშიც კი მიღუღდა, არათუ სახეზე) დიდხანს ვიდექი ხოლმე კიბესთან. ახლა დასასრული. ზუსტად ერთი წლის წინ, მაისში, მდგმური შემოვიდა და ბებიას აცნობა, რომ აქ უკვე დაასრულა საქმეები და ახლა ერთი წლით მოსკოვში მიემგზავრებოდა. ეს რომ გავიგონე, გაფითრდი, მკედარივით დავევარი სკამზე. ბებიამ ვერაფერი შემამჩნია. მან კი... თავი დამიკრა და წავიდა. ნამდვილად არ ვიცოდი, როგორ მოვქცეულიყავი. ვფიქრობდი, ვდარლობდი... და ბოლოს გადავწყვიტე. ხვალ უნდა წავიდეს... დაიძინებს თუ არა ბებია მასთან მივალ! ასეც მოხდა. ყველა კაბა ერთმანეთს გადავაბი, თეთრეულიც გამოვკვანძე და პაგარა გომრით ხელში ცოცხალ-მკედარი მივადექი მანსარდას. ასე მეგონა, ერთი საათი მივდიოდი. როდესაც ოთახის კარი გავაღე და დამინახა, ხმამაღლა შეჰყვირა. ეგონა, მოჩვენება გამოეცხადა, წყლის მოსაგანად გაიქცა. მე კი ძლივს ვიდექი ფეხზე. გული ამიჩქარდა, თავი გყვიასავით დამიმძიმდა, ვერ ვაზროვნებდი. გონს რომ მოვედი. ჩემი გომარა სასწრაფოდ დავაგლე მის საწოლზე, შემდეგ დავჯექი, სახეზე ხელები ავიფარე და გირილი დავიწყე. ის ყველაფერს მიხვდა, გაფითრებული იდგა ჩემ წინ და ისეთი სევდიანი თვალებით მიყურებდა, რომ ვგრძნობდი, როგორ მეგლიჯებოდა გული.

- მომისმინეთ, - წამოიწყო მან, - მომისმინეთ ნასტენკა, მე არაფერი შემიძლია, ღარიბი ვარ, სამსახურიც კი არ მაქვს ნორმალური, ცოლად რომ მოგიყვანოთ, როგორ შევძლებთ არსებობას?

დიდხანს ვისაუბრეთ, ბოლოს სასოწარკვეთილებაში ჩავვარდი. ვუთხარი, რომ აღარ შემეძლო ბებიასთან ცხოვრება, რომ უთუოდ უნდა გავქცეოდი მას, არ მინდოდა, ბებიის კაბაზე გამობმულს გამეგარებინა ახალგაზრდობა. შევეხვეწე, წავეყვანე მოსკოვში, რადგან მის გარეშე ვერ წარმომედგინა არსებობა. სიყვარული, სირცხვილი, სევდა - თითქოს მე კი არა, ეს გრძნობები ლაპარაკობდნენ! ისე მეშინოდა უარის!

რამდენიმე წუთის განმავლობაში ხმა არ ამოუღია, შემდეგ მომიახლოვდა და ხელი ხელზე მომიკიდა.

- მომისმინეთ, ჩემო კეთილო, ჩემო მშვენიერო ნასტენკა! - ლაპარაკობდა და ცრემლები ახრჩობდა, - კარგად მომისმინეთ, გეფიცებით, თუ ოდესმე დაქორწინების საშუალება მექნება, უთუოდ თქვენ მოგიყვანთ ცოლად, გარწმუნებთ, ჩემი გაბედნიერება მხოლოდ თქვენ შეგიძლიათ, მხოლოდ თქვენ და სხვას არავის! მაგრამ ახლა ერთი წლით მოსკოვში უნდა წავიდე. იმედი მაქვს, რომ ამ ერთი წლის განმავლობაში მოვაგვარებ საქმეებს. შემდეგ დავბრუნდები და თუ თქვენ კვლავ გეყვარებით, გეფიცებით... გეფიცებით, ჩვენზე ბედნიერი არავინ იქნება! ახლა ეს შეუძლებელია, არ შემიძლია, იმის უფლებაც კი არ მაქვს, რაიმე დაგპირდეთ... დავუშვათ, ერთი წლის შემდეგ ვერ მოვახერხებ... იცოდეთ, ოდესმე... დადგება დრო და მაინც მოგიყვანთ ცოლად! რასაკვირველია, იმ შემთხვევაში, თუ კვლავ გექნებათ ამის სურვილი, რადგან მე ახლა თქვენთვის პირობის ჩამორთმევის უფლებაც არ მაქვს.

ეს მითხრა და მეორე დღეს გაემგზავრა. გადავწყვიტეთ, ბებიისთვის არაფერი მეტყვა. ასე ისურვა მან. ჰო, თითქმის დასრულდა ჩემი ისტორია. ბუსტად ერთი წელი გავიდა. ის ჩამოვიდა. უკვე სამი დღეა აქ არის და, და...

- და რა? - წამოვიყვირე. მე ხომ მოუთმენლად ველოდი ნასტენკას ისტორიის დასასრულს.

- ჩემთან არ მოსულა! - ისე მიპასუხა ნასტენკამ, თითქოს ცდილობდა, ძალა მოეკრიბა, - მისგან არაფერი ისმის...

შემდეგ ხმა აღარ ამოუღია, თავი დახარა, უეცრად აიფარა ხელები სახეზე და ისე აქვითინდა, რომ ამკარად ვიგრძენი, როგორ გადამიქანდა გული. ასეთ დასასრულს არაფრით ველოდი.

- ნასტენკა! - წამოვიწყე გაუბედავად, შემპარავი ინტონაციით, - ნასტენკა! ღმერთო ჩემო, შეწყვიტეთ გირილი! საიდან იცით? იქნებ ის არ...

- არა! აქ არის! აქ არის! ნამდვილად ვიცი. ჩვენ ჯერ კიდევ მაშინ შევთანხმდით, მისი წასვლის წინა საღამოს... როდესაც ერთმანეთს ყველაფერი ვუთხარით (ანუ, რაც გიამბოთ)

სწორედ ამ სანაპიროზე გამოვედით სასეირნოდ. ათი საათი იყო. სკამზე ჩამოვსხვით. უკვე აღარ ვგირიდი, ვუსმენდი მის საუბარს და მსიამოვნებდა... მაშინ მითხრა, რომ როგორც კი ჩამოვიდოდა, იმ დღესვე მოვიდოდა ჩემთან და ყველაფერს ვეცოდით ბებიას. ახლა ჩამოვიდა, მაგრამ არ ჩანს, არ მოდის! - თქვა და კვლავ გირილი დაიწყო.

- ღმერთო ჩემო! ნუთუ გამოსავალი არ არსებობს? - სასოწარკვეთილი წამოვხტი სკამიდან.

- იქნებ მე მივიღე მასთან?..

- განა ეს შესაძლებელია? - უეცრად ასწია თავი.

- არა, რასაკვირველია, არა! - მაშინვე უკან დავიხიე, - აი, რას გირჩევთ, - წერილი მისწერეთ!

- ამის გაკეთება არ შეიძლება! - მტკიცედ წარმოთქვა ნასტენკამ და თავი დახარა. ის უკვე აღარ მიყურებდა.

- როგორ? რატომ არ შეიძლება? - მენანებოდა ამ იდეის უგულბელებოება. - ისეთი წერილი უნდა დაიწეროს... წერილები ერთმანეთისგან განსხვავდება და... მართლა ასეა, ნასტენკა! დამიჯერეთ! ცუდს არაფერს გირჩევთ. ამის მოგვარება შეიძლება. პირველი ნაბიჯი ხომ თქვენ გადადგით... რატომ არ შეიძლება ახლაც...

- არა, არ შეიძლება! გამოდის, რომ თავს ვახვევ...

- რას ამბობთ, ნასტენკა! - არც მიცდია ღამემაღა, როგორ მეცინებოდა, - არა, რას ამბობთ. თქვენ სრული უფლება გაქვთ, ის ხომ დაგპირდათ! და... ისედაც აშკარაა, რომ დელიკატური პიროვნება ბრძანდება, კარგად მოიქცა, - ვლასპარაკობდი და სულ უფრო და უფრო მიგაცებდა ახალი არგუმენტების ძიება. უბრალოდ აღფრთოვანებული ვიყავი საკუთარი ლოგიკით, - დაუკვირდით, როგორ მოიქცა: თვითონ მოგცათ პირობა, გითხრათ, რომ თქვენ გარდა არავის შეირთავდა ცოლად, თქვენ კი არ შეგბლუდათ, ანუ - ცოლად მოგიყვანთ, თუ ისევ გეყვარებითო - დაგიბარათ... ჰოდა, თამამად შეგიძლიათ, გადადგათ პირველი ნაბიჯი, ნამდვილად გაქვთ ამის უფლება. აი, მაგალითად, შესთავაზეთ, რომ ათავისუფლებთ ყოველგვარი ვალდებულებისგან...

- როგორ დაწერდით?

- რას?

- აი, ამ წერილს.

- ჰოოოო... ასე დავიწყებდი: "მოწყალეო ბაგონო..."

- ეს "მოწყალეო" აუცილებელია?

- კი, აუცილებელია. რაგომაც არა? ვფიქრობ...

- კარგი! შემდეგ?

- "მოწყალეო ბაგონო! მაპაგიეთ..." თუმცა არა, რა საჭიროა ბოლიშები! დაწერეთ უბრალოდ: "იმედია, მომიტყევებთ, რომ მოთმენა აღარ შემიძლია. მთელი წლის განმავლობაში თქვენთან შეხვედრის იმედი მახდენიერებდა. ახლა თითოეული დღე მგანჯველია ჩემთვის, რადგან ეჭვები არ მასვენებს. იქნებ შეცვალეთ გადაწყვეტილება? თუ ეს ასეა, იცოდეთ - არაფერში გადანაშაულებთ. ვერ იქნებით დამნაშავე იმაში, რომ აღარ გიყვარვართ. რა გაეწყობა, ასეთი ყოფილა ჩემი ბედი!

ვიცი, კეთილშობილი პიროვნება ბრძანდებით და არ დამცინებთ. გაიხსენეთ, რომ ამ წერილს საწყალი გოგონა წერს, რომელსაც არავინ ჰყავს ამქვეყნად. მას ვერაფერს ვერაფერს ურჩევს, თვითონ კი არასდროს შეეძლო საკუთარი გრძნობების მოთოკვა. მაპაგიეთ ეს წამიერი ეჭვიანობა. ვიცი, რომ არც კი გაიფიქრებთ აწყენინოთ იმას, ვისაც ასე თავდავიწყებით უყვარდით და უყვარხართ."

- ჰო, ჰო! მეც ბუსგად ასე ვფიქრობ! - სიხარულმა გაანათა ნასტენკას თვალები. - თქვენ შეძელით!.. გაფანტეთ ეს საზიზღარი ეჭვები! ნამდვილად ღმერთმა გამოგგზავნათ ჩემთან! მაღლობელი ვარ, უბოძოდ მაღლობელი!

- რისთვის? რისთვის გამოგგზავნა ღმერთმა თქვენთან? - ვეკითხებოდი და აღფრთოვანებით ვაკვირდებოდი მის ბედნიერებით გასხივოსნებულ სახეს.

- აი, თუნდაც ამიგომ.

- ნასტენკა! ზოგადად აღამიანები მაღლიერნი ვართ სხვა აღამიანების... თუნდაც იმიგომ, რომ ისინი არსებობენ. მე თქვენ უნდა გადაგიხალოთ მაღლობა! ამ ჩვენი შეხვედრის გამო... იმის გამო, რომ აღარასდროს, აღარასდროს დამავიწყდებით!

- კარგი, საკმარისია! ახლა კი მისმინეთ: ჩვენ მაშინ შევთანხმდით - როგორც კი ჩამოვიდოდა, მაშინვე მაცნობებდა... ანუ წერილი უნდა დაეგოვებინა ჩემს ნაცნობებთან - კეთილი, უბრალო ხალხია, მათ არაფერი იციან - ან: თუ წერილს ვერ მომწერდა, რადგან ყველაფრის დაწერა ძნელია, ჩამოსვლის პირველივე დღესვე, ბუსგად ათ საათზე, დათქმულ ადგილას უნდა შევხვედროდით ერთმანეთს. დანამდვილებით ვიცი, რომ უკვე სამი დღეა აქ არის, მაგრამ არც თავად ჩანს და არც წერილი დაუგოვებია. ბებიასგან გამოპარვა

დილაობით შეუძლებელია. იქნებ თქვენ გადასცეთ ეს ბარათი აი, იმ ხალხს, ვისთანაც მას უნდა დაეგოვებინა წერილი. ისინი უთუოდ მიაწოდებენ. თუ რაიმეს მიპასუხებს, ეს პასუხიც მომიგანეთ ხვალ, სადამოს ათ საათზე.

- ჰო, მაგრამ წერილი! ჯერ წერილი უნდა დაიწეროს! ალბათ ყველაფრის გასარკვევად ორი დღე მაინც დაგეჭირდება.

- წერილი... - ნასტენკა დაიბნა, - წერილი...

აღარ დაასრულა. თავი დახარა და სახე დამიმალა, შემდეგ ვარდივით გაწითლდა... უეცრად ვიგრძენი, რომ ჩემს ხელში ბარათი აღმოჩნდა... როგორც ჩანს, ეს წერილი დიდი ხნის წინ დაუწერია და დაუღუქავს კიდეც. რაღაც ძალიან ნაცნობმა, გრაციოზულმა და მშვენიერმა მოგონებამ გაიელვა!

- ღო -- ღო, ს,ი -- სი, ნ,ა -- ნა, - წამოვიწყე.

- ღოსინა! - სულ რამდენიმე წამში ერთად ვმღეროდით. აღფრთოვანებული თითქმის გულში ვიხუტებდი, ის კი წითლდებოდა, იცინოდა, ცრემლები მარგალიტებით ბრწყინავდნენ შავ წამწამებზე.

- კარგი, საკმარისია! ნახვამდის! - სწრაფად ჩაილაპარაკა ნასტენკამ, - აი, წერილი და იმ ხალხის მისამართი. მშვიდობით! ნახვამდის! ხვალამდე!

ორივე ხელი ჩამომართვა, თავი დამიქნია და გასროლილი ისარივით გაქანდა თავისი სახლის გზაჯვარედინისკენ. დიდხანს ვიდექი, თვალებით ვაცილებდი... ნასტენკა უკვე აღარ ჩანდა... მე კი ჩუმად ვიმეორებდი: "ხვალამდე! ხვალამდე!" ღამე მესამე წვიმიანი, ნაღვლიანი, მოქუფრული დღე იყო... ალბათ, ასეთი იქნება ჩემი სიბერე. უცნაური ამრები ამეკვიავა, სიბნელით მოცულმა შეგრძნებებმა ერთიანად შეუტია გვინს, უამრავი შეკითხვა ქაოსურად დაგრიალდა - მე კი არც ძალა მქონდა და არც სურვილი დამემოშმინებინა აფორიაქებული სული. არა, ეს უბრალოდ აღემაგებოდა ჩემს შესაძლებლობებს! დღეს ნასტენკას ვერ შევხვდები. გუშინ, სწორედ დამშვიდობების დროს, ცას ღრუბლები გადაეფარა და ნისლმა დაბინდა დედამიწა. მაშინვე ვთქვი, რომ ხვალ ცული დღე გველოდებოდა. მან არაფერი მიპასუხა. გყუილის თქმა არ სურდა. მისთვის ხომ ეს დღე ნათელი და გასხვიოსნებული გახლდათ. ვერც ერთი ღრუბელი ვერ მოახერხებდა მის ბედნიერებასთან შეხებას.

- თუ იწვიმებს, ერთმანეთს ვერ შეხვდებით. არ მოვალ. - მითხრა ნასტენკამ.

მეგონა, ვერც კი შენიშნავდა, რომ უსაშველოდ წვიმდა. შევცდი, წვიმამ შეაშინა და არ მოვიდა. გუშინ მესამეჯერ შევხვდით ერთმანეთს. გუშინ ჩვენი მესამე თეთრი ღამე მიიწურა... გასაოცარია, როგორ აკეთილშობილებს ადამიანს სიხარული და ბედნიერება! როგორ აფრთიანებს სიყვარული გულს. თითქოს ზედმეტი სიხარულისგან გული ღულს... გინდა, რომ ეს ულევო სიხარული სხვასაც გაუნაწილო, სხვის გულშიც ჩაღვარო... გინდა, რომ ყველა მხიარული იყოს, ყველა და ყველაფერი იცინოდეს. რა გადამღებია ბედნიერება! გუშინ მის სიგყვებში იმდენი სიკეთე იგრძნობოდა. ის ოცნებობდა, ასეთივე ნეტარებით გამთბარიყო ჩემი გულიც... როგორ მევლებოდა თავს, მამხნევებდა, მანებიერებდა - ჩემს გულს ანებიერებდა! რა საოცრად კეკლუცია ბედნიერება! მე კი... ეს ყველაფერი რეალობა მეგონა. ვფიქრობდი, რომ მას... მაგრამ, ღმერთო ჩემო, რამ დამაბრმავა? რატომ წარმოვიდგინე, რომ ის, რაც დიდი ხანია სხვას ეკუთვნის, შესაძლოა, ჩემი გამხდარიყო. ეს მისი სინამეცე, მზრუნველობა და სიყვარული... ჰო, ჩემდამი სიყვარულიც კი მხოლოდ სხვასთან შეხვედრის ბედნიერების მოლოდინი გახლდათ... სხვა არაფერი, ან... იქნებ სურდა, საკუთარი ბედნიერება თავს მოეხვია ჩემთვის? როდესაც დავრწმუნდით, რომ ნასტენკას საქმრო არ მოვიდა და ფუჭი აღმოჩნდა ჩვენი მოლოდინი, მოიღრუბლა, შეცბა, შეშინდა. მისმა მოძრაობებმა მაშინვე დაკარგეს სიმსუბუქე, სიგყვებიც აღარ იყო მხიარული და ვარსკვლავებით მოციმციმე... უცნაურია, მაგრამ სწორედ ამ დროს გაამძაფრა ჩემ მიმართ ყურადღება. ინსტინქტურად ცდილობდა, ერუქებინა ჩემთვის ის, რაც საკუთარი თავისთვის სურდა, ის - რისიც ეშინოდა, რომ არასდროს აუსრულდებოდა. ჩემი ნასტენკა იმდენად შეშინდა, იმდენად ღაითრგუნა, უბრალოდ იძულებულიც კი გახდა, მიმხვდარიყო, როგორ ძლიერ მიყვარდა და შეეცოდა ეს ჩემი საბრალო სიყვარული. ჰო, როდესაც თავად უბედურები ვართ, უფრო ძლიერად ვგრძნობთ სხვათა უბედურებას. ასეთ დროს გრძნობები კი არ ქრება, პირიქით ერთიანდება და მძაფრდება...

გახარებული ვიყავი, ერთი სული მქონდა, როდის შევხვდებოდი. მაშინ არ ვიცოდი, ვერ წარმომივდგინა, ეს ყველაფერი როგორ დამთავრდებოდა. ნასტენკა ბედნიერებისგან ბრწყინავდა, პასუხს ელოდა. პასუხი კი თავად ის კაცი გახლდათ... ის უნდა მოსულიყო. ნასტენკა ჩემზე ერთი საათით ადრე გამოცხადდა. თავიდან იცინოდა, თითოეული სიგყვა ამხიარულებდა. მინდოდა, ლაპარაკი დამეწყო, მაგრამ გაფრემდი.

- იცით, რაგომ ვარ ასე ბუნდერი? რაგომ მიხარია თქვენთან ყოფნა? რაგომ მიყვარხართ დღეს ასე ძლიერ?

- რაგომ? - ვკითხე და ვიგრძენი, როგორ გადამიქანდა გული.

- იმიგომ, რომ თქვენ მე არ შეგიყვარდით. თქვენ აღვილას ვილაც სხვა შემაწუხებდა, საკუთარ გრძნობებს თავს მომახვევდა, დაიწყებდა ოხვრა-გოდებას, თქვენ კი... რა საყვარელი ხართ!

და მან ისე მძლავრად მომიჭირა ხელი, რომ კინაღამ ვიყვირე. ნასტენკამ გადაიხარხარა.

- ღმერთო! უეცრად მომეჩვენა... თითქოს რაღაც სხვანაირი ხართ! - მითხრა საკმაოდ სერიოზულად. - არა, ნამდვილად უფალმა გამოგგზავნათ... არც კი ვიცი, რა მეშველებოდა ამ წუთებში თქვენ რომ არ იყოთ ჩემთან! თან როგორ უნგაროდ მეხმარებით! დასავით შეგიყვარდით! როდესაც გავთხოვდები, უთუოდ ვიმეგობრებთ, ნამდვილ და-ძმაზე მეტად ერთგულნი ვიქნებით ერთმანეთისთვის. თითქმის ისე მეყვარებით, როგორც ის მიყვარს...

უეცრად სამინელმა სევდამ გამიკაწრა გული, იმავდროულად, სხეულში რაღაც სიცილის მსგავსი შეირხა.

- შეტევა გაქვთ, გეშინიათ, ფიქრობთ, რომ ის არ მოვა.

- არა! - მიპასუხა ნასტენკამ, - ახლა ისეთი ბუნდერი ვარ! თორემ ნამდვილად ვიტირებდი... თქვენი უნდობლობისა და საყვედურის გამო. თუმცა საფიქრალი გამიჩინეთ, მაგრამ მოგვიანებით ვიფიქრებ. ჰო, ვალიარებ, მართალს ამბობთ! მართლაც ვერ ვცნობ საკუთარ თავს, სულ ველოდები. კარგი, საკმარისია, დავანებოთ თავი, გრძნობებზე ნულარ ვილაპარაკებთ!..

ამ დროს ნაბიჯების ხმა გავიგონეთ. სიბნელეში მამაკაცის სილუეტი გამოიკვეთა, ის ჩვენკენ მოდიოდა. ორივე კანკალმა აგვიგანა, ნასტენკამ კინაღამ წამოიყვირა. ხელი გავუშვი, მინდოდა მარტო დამეგოვებინა... შევცდით: ვილაც სხვა იყო.

- რისი შეგეშინდათ? რაგომ გამიშვით ხელი? - ნასტენკამ ხელი გამომიწოდა, - რა მოხდა? ბოლოს და ბოლოს ერთად შევხვდებით, ძალიან მინდა დაინახოს, როგორ გვიყვარს ერთმანეთი!

- როგორ გვიყვარს ერთმანეთი! - წამოვიძახე უნებლიეთ.

"ნასტენკა, ნასტენკა! რამდენი რამ მითხარი ამ სამი სიგყვით! ასეთი სიყვარული ხანდახან ყინულის ლოლუად ეკიდება გულს და უსაშველოდ ამძიმებს სულს. ხელები შენი ცივია, ჩემი

კი ცეცხლივით მცხუნვარე. ნამდვილად ბრმა ხარ! ზოგჯერ ბელნიერი ადამიანი საშინლად აუტანელია! მაგრამ მე არ შემიძლია გაბრაზება შენზე!.." ბოლოს და ბოლოს გულმა ვეღარ გაძლო!

- მომისმინეთ, ნასტენკა! - თითქმის დაფუყვირე, - იცით, რა მჭირდა? როგორ გავაგარე მთელი დღე?

- კი მაგრამ რა მოხდა? სასწრაფოდ მიაბზეთ! აქამდე რატომ არაფერი მითხარით?

- როდესაც თქვენი ყველა დავალება შევასრულე - მივედი იმ კეთილ ადამიანებთან, გადავეცი წერილი, შემდეგ... შემდეგ შინ დავბრუნდი და დასაძინებლად გავემზადე.

- მხოლოდ ეს არის? - გაიცინა ნასტენკამ.

- ჰო, თითქმის მხოლოდ ეს არის, - ვუთხარი მტკიცედ, მაგრამ ვგრძნობდი, რომ თვალები დაბინდა სულელურმა ცრემლმა. - ჩვენს შეხვედრამდე ერთი საათით ადრე გამეღვიძა. თუმცა, თავს ისე ვგრძნობდი, თითქოს სულ არ მიძინია. არ ვიცი, რა დამემართა. მოვლიოდი და ვფიქრობდი, რომ ყველაფერს გაიამბობდით, გაიამბობდით, როგორ გაჩერდა ჩემთვის დრო, და ამ დრომ როგორ დაგოვა გრძნობა... ჰო, დაგოვა! სამარადისოდ დაგოვა... წუთი საუკუნედ გაიწელა, სიცოცხლე შეჩერდა... გამეღვიძა და მომეჩვენა, თითქოს ვიღაც მუსიკას უკრავდა, ღიღი ხნის წინ მოსმენილ მელოდიას, უმშვენიერესს, მაგრამ უკვე გადავიწყებულს. ვგრძნობდი - ეს მუსიკა მუდამ ბუღობდა სულში და მუდამ ცდილობდა ამ სულიდან ჰანგებად გადმოღვრილიყო... ოღონდ, მხოლოდ ახლა შეძლო...

- ღმერთო ჩემო, ღმერთო ჩემო! - შემაწყვევინა ნასტენკამ, - ეს რა ხდება? ვერაფერს ვიგებ!

- ნასტენკა! ჩემი უცნაური ვნებები მინდოდა თქვენთვის გამეზიარებინა, - წამოვიწყე საცოდავი ხმით. ამ ხმაში იმედი იმალებოდა, თუმცა შორეული, ძლიერ ბუნდოვანი.

- საკმარისია, შეწყვიტეთ, საკმარისია! - მიპასუხა სასწრაფოდ. წუთიც არ დასჭირდა! ყველაფერს მიხვდა! ნამდვილი გრძნეული!

უეცრად სულ სხვანაირი გახდა - უჩვეულოდ ყბედი, მხიარული, ერთი სიგყვით, ცელქ გოგონას დაემსგავსა. ხელი მომკიდა, იცინოდა და ძალიან უნდოდა, მეც გავეცინებინე. თუ რაიმეს სერიოზულად ვეგყოდი, უფრო ძლიერად და ძლიერად იცინოდა, კისკისებდა... უკვე ვბრაზობდი, ნასტენკა კეკლუცობდა.

- მომისმინეთ, - მითხრა მან, - ცოცხალი იყოს მწყინს, რომ არ შეგიყვარდით. რა ძნელია ადამიანის შეცნობა! მაგრამ ქელუხრელო ვაუბარებო, აღიარეთ, რომ ჩემი გულწრფელობა

ნამდვილად იმსახურებს ქებას... მე ხომ ყველაფერს გეუბნებით, არაფერს ვიგოვებ გულში, თითოეულ ნააზრევს გიზიარებთ... ყველაზე სულელურსაც კი.

- თუ არ ვცდები, თერთმეტი საათია, არა? - ვუთხარი, როდესაც ქალაქის კომკის საათის ბარების გუგუნი გავიგონე. ის უეცრად შეჩერდა, სიცილი შეწყვიტა და თვლა დაიწყო.

- ჰო, თერთმეგია, - თქვა გაუბედავად, თითქოს შეშინებულმა.

საშინლად შემაწუხა სინდისმა. რაგომ შემომიგია ბოროტებამ! რაგომ შევახსენე! ვაიძულე, დაეთვალა საათები... საკუთარ თავს ვწყევლიდი. ისე შემეცოდა... აღარ ვიცოდი, როგორ გამომესყიდა დანაშაული. მისი დამშვიდება გადავწყვიტე. ათასი მიზეზი მოვიგონე, რის გამოც შესაძლებელი იყო, ადამიანი ვერ მისულიყო დათქმულ დროს, დათქმულ ადგილას... ალბათ არავის მოგყუება იქნებოდა ისე ადვილი, როგორც ამ დაბნეული ქალიშვილის. მოგადად ასეთ წუთებში ყველას სიამოვნებს დამამშვიდებელი სიტყვების მოსმენა, თუ ამ სიტყვებში სიმართლის თუნდაც აჩრდილი იმალება.

- ბოლოს და ბოლოს, სასაცილოა! - მგზნებარედ ავლაპარაკდი, რადგან საკუთარი მტკიცებულებები მართლაც უგყუარი, უზალო მეჩვენებოდა! თავადვე მაგკობდა ჩემი ორაგორული ნიჭი. - ჰო, მოსვლას ვერაფრით შეძლებდა. მეც კი დამაბნით, ნასტენკა, დროის შეგრძნება დამაკარგვინეთ... დაფიქრდით: ის მხოლოდ ახლა მიიღებდა წერილს. დაუშვათ, ვერ ახერხებს მოსვლას, დაუშვათ წერილის მოწერას აპირებს, წერილს ხომ ხვალამდე ვერაფერს მოგაწვდით. გათენდება თუ არა,

იმ ხალხს მივაკითხავ, ყველაფერს გავიგებ და პასუხს შეგაგყობინებთ. ათასი რამ შეიძლებოდა მომხდარიყო... იქნებ სახლში არ იყო, როდესაც თქვენი წერილი მიუგანეს? იქნებ ჯერ არც წაუკითხავს? ასეც ხდება ხოლმე.

- ჰო, ჰო! რასაკვირველია, ყველაფერი ხდება, - მეთანხმებოდა ნასტენკა, მაგრამ მის ხმაში იმედგაცრუება იგრძნობოდა... ანუ ფიქრები აშკარად ეწინააღმდეგებოდნენ სიტყვებს. ნასტენკას უნდოდა, რაღაც სხვა გზა მოეძებნა... - იცით, რა უნდა გააკეთოთ? ხვალ, რაც შეიძლება ადრე მიდით, თუ რაიმეს გაიგებთ, მაშინვე შემაგყობინეთ. ხომ იცით, სად ვცხოვრობ? - მკითხა და თავისი მისამართი გამიმეორა.

უეცრად კვლავ ალერსად დაიღვარა, ისეთი ნაზი, ისეთი მოკრძალებული შეიქნა... თითქოს ყურადღებით ისმენდა ჩემს თითოეულ სიტყვას, მაგრამ, როდესაც რაღაც ვკითხე, არ მიპასუხა, დაიბნა და თავი მხრებში ჩამალა. თვალებში ჩავეხედე - გიროდა.

- ეს როგორ შეიძლება? ბავშვივით იქცევით! ახლავე შეწყვიტეთ გირილი!

ცდილობდა, დამშვიდებულიყო, გაეცინა, მაგრამ ნიკაპი უკანკალებდა, ვერც მკერდს იმორჩილებდა, საოცარი სისწრაფით სუნთქავდა.

- თქვენზე ვფიქრობ, - მითხრა მცირე ღუმილის შემდეგ, - ისეთი კეთილი ხართ, ალბათ ქვის გული უნდა მქონდეს, რომ ამ სიკეთეს ვერ ვგრძნობდე. იცით, ახლა რა ვიფიქრე? მას შეგადარეთ... რაგომ ის და არა თქვენ? რაგომ არ არის ის თქვენნაირი? გაცილებით თქვენზე უარესია და მაინც... თქვენზე მეტად მიყვარს.

არაფერი ვუპასუხე. როგორც ჩანს ელოდა, რომ რაღაცას ვეცოდი.

- შესაძლოა, კარგად არ ვიცნობ. თითქოს ყოველთვის მეშინოდა მისი. მუდამ ძალიან სერიოზული, ბედმეტად ამაყი ადამიანის შთაბეჭდილებას ახდენდა. არა, მე ვიცი, რომ ასე მხოლოდ ერთი შეხედვით ჩანდა, სინამდვილეში ჩემზე გაცილებით კეთილი და ალერსიანია... მახსოვს, როგორ შემომხედა მაშინ, როდესაც გომრით ხელში მივაღეჭი. და მაინც მის მიმართ უსაზღვროდ დიდ პატივისცემას ვგრძნობ... როგორ ფიქრობთ, გამოდის, რომ არ ვართ თანასწორნი, ერთმანეთს არ შევეფერებით?

- არა, ნასტენკა, არა. ეს მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ ყველაზე მეტად გიყვართ ამქვეყნად, საკუთარ თავზე გაცილებით მეტად.

- დავეუშვათ ასეა, - მიპასუხა გულუბრყვილო ნასტენკამ, - მაგრამ იცით, რა მინდა გითხრათ? მხოლოდ ახლა კონკრეტულად მის შესახებ კი არ ვილაპარაკებ, ისე ზოგადად... ადრეც ხშირად მიფიქრია ამაზე. მომისმინეთ, ნეტავ რაგომ არ ჩამოყალიბდა ჩვენ შორის ჭეშმარიტად დაძმური ურთიერთობა? რაგომ ხდება ისე, რომ საუკეთესო ადამიანიც კი მეორე ადამიანს რაღაცას უმაღლავს? თუნდაც ამ წუთას რაგომ არ უნდა ვთქვათ ის, რასაც მართლა ვგრძნობთ? ყველა ცდილობს იმაზე გაცილებით სასტიკი გამომეცხველების მიღებას, ვიდრე სინამდვილეშია, თითქოს გრძნობების გამოხატვა ამ გრძნობების შეურაცხყოფას ნიშნავს...

- მართალი ხართ, ნასტენკა! მაგრამ ამას მრავალი მიზეზი აქვს, - შევაწყვეტინე საუბარი, რადგან სწორედ ამ წუთებში ყველაზე მეტად საკუთარი გრძნობების გამჟღავნების მრცხვენოდა.

- არა, არა! - მგმნებარედ მიპასუხა ნასტენკამ, - აი, მაგალითად თქვენ - სრულებით არ ჰგავხართ სხვებს! არ ვიცი, როგორ გადმოგცეთ ის, რასაც ვგრძნობ, მაგრამ მეჩვენება...

თუნდაც ახლა, ამ წუთებში... თითქოს ჩემ გამო რაღაცას თმობთ, თითქოს მსხვერპლი გაიღეთ, - დაამატა ნასტენკამ და გაუბედავად ამომხედა. - მაჰაგიეთ, ასე რომ გელაპარაკებით: მე ხომ უბრალო გოგონა ვარ, ბევრი არაფერი მინახავს და გამიგია, ამიგომ წესიერად ლაპარაკიც არ ვიცი, - გაღიმებას ცდილობდა, მაგრამ რაღაც ფარულმა გრძნობებმა ხმა აუკანკალა. - მე მხოლოდ იმის თქმა მინდოდა, რომ მაღლობელი ვარ და... რომ მეც ყველაფერს ვგრძნობ... ღმერთს შევავედრებ თქვენს ბედნიერებას... ამის გამო. რაც მაშინ მიაშბეთ მეოცნებებზე, სიმართლე არ არის, ანუ თქვენ არ ხართ ასეთი. საკუთარი თავი კი არა, სრულიად სხვა ადამიანი დაახასიათეთ. თუ ოდესმე ვინმე შეგიყვარდებათ, ბედნიერებას გისურვებთ! მას კი, ვისაც შეიყვარებთ, არაფერს ვუსურვებ, რადგან ის ისედაც ბედნიერი იქნება. მე ქალი ვარ, ამიგომ მუსტად ვიცი ეს და რასაც გეუბნებით, უთუოდ უნდა დაიჯეროთ...

გაჩუმდა, ძლიერად მომიჭირა ხელი. მღელვარებისგან ხმას ვერ ვიღებდი. ასე გავიდა რამდენიმე წუთი.

- როგორც ჩანს, დღეს არ მოვა! უკვე გვიანია!.. - ბოლოს და ბოლოს დაარღვია ღუმელი ნასტენკამ.

- ხვალ მოვა, - განვაცხადა მტკიცედ.

- ჰო, - მაშინვე გამხიარულდა, - ახლა ჩემთვისაც ცხადია, რომ ხვალამდე მოსვლას ვერაფრით შეძლებდა. კარგი, ნახვამდის! ხვალამდე! თუ იწვიმებს, შესაძლოა აქამდე ვერ მოვალწიო, მაგრამ ბევრ უთუოდ გამოვჩნდები, რაც არ უნდა მოხდეს, მაინც მოვალ. აუცილებლად დამელოდეთ. მინდა გნახოთ, მინდა ყველაფერი გიამბოთ.

დამშვიდობებისას ხელი გამომიწოდა, ნათელი თვალები აუკაშკაშდა და მკითხა: - ხომ მუდამ ერთად ვიქნებით? ხომ ასეა? ნასტენკა, ნასტენკა! რომ იცოდე, როგორი მარტოსული ვარ ახლა! როდესაც ცხრა საათი გახდა ოთახში ვეღარ გავჩერდი. მიუხედავად წვიმიანი ამინდისა, მაინც ქუჩაში გავედი. ჩვენს პაგარა სკამზე დაფეჭი. ნასტენკას გზავარედინისკენ წავედი, მაგრამ ისე დავბრუნდი უკან, რომ მისი სახლის ფანჯრებისთვისაც არ შემხედავს, თუმცა მუსტად ორი ნაბიჯი მაშორებდა ამ ფანჯრებს. როდესაც საკუთარ ოთახში შევედი, გულზე ლოდივით დამაწვა სევდა, ეს ისეთი გაუსაძლისი სევდა იყო! როგორი ნესტიანი, ნალვლიანი ღამეა! კარგი ამინდი რომ ყოფილიყო, მთელ ღამეს ქუჩაში გავაგარებდი, ვისეირნებდი... მაგრამ ხვალამდე, ხვალამდე! ხვალ ის

ყველაფერს მიაბობს. დღეს არ გამოგზავნა წერილი. რა მნიშვნელობა აქვს. ასეც უნდა იყოს. ისინი უკვე ერთად არიან... ღამე მეოთხე ღმერთო, როგორ დამთავრდა ეს ყველაფერი! რით დამთავრდა! ცხრა საათზე მივედი. ის უკვე იქ იყო. შორიდანვე დავინახე. ზუსტად ისე იდგა, როგორც მაშინ პირველად რომ შევხვდი. სანაპიროს მოაჯირს დაყრდნობილი... ვერც კი შენიშნა, როგორ მივუახლოვდი.

- ნასტენკა! - დავუძახე. ისე ველავდი, ძლივს ვიმორჩილებდი საკუთარ თავს.

სასწრაფოდ მოგრიალდა ჩემკენ და მკითხა:

- რა? რა ხდება? ჩქარა! მითხარით!

გაკვირვებული ვუყურებდი.

- წერილი, სად არის წერილი? - მოაჯირს მძლავრად ჩასჭიდა ხელი.

- არა, წერილი არ მაქვს. თქვენთან... არ მოსულა?

გაფითრდა, თითქოსდა გაქვავდა, დიდი ხნის განმავლობაში არ მაშორებდა თავს. უკანასკნელი იმედი დავუმსხვრიე.

- კარგი დავივიწყოთ! - ამოთქვა ბოლოს და ბოლოს, - დავივიწყოთ... თუკი მიმაგოვა.

თვალები დახარა, შემდეგ უნდოდა ჩემთვის შემოეხედა, მაგრამ ვერ შეძლო. რამდენიმე წუთის განმავლობაში საკუთარ მღელვარებას ებრძოდა... უეცრად ხიდის რიკულებს დაემხო და გირილი დაიწყო.

- საკმარისია, საკმარისი! - ვთქვი და ვიგრძენი, რომ ძალა არ მყოფნიდა, არ შემეძლო მისი დამშვიდება... არ ვიცოდი, რა მეთქვა.

- არა, არ არის საჭირო ჩემი დამშვიდება, - მეუბნებოდა ნასტენკა და ცრემლები ახრჩობდა, - არაფერი მითხრათ მის შესახებ, აღარ მითხრათ, რომ მოვა, რომ სასტიკად და არაადამიანურად არ მიუგოვებიათ. რატომ? რისთვის? ნუთუ იმ წერილში, იმ ბედკრულ წერილში რაიმე გამაღიზიანებელი დავწერე?..

ქვითინმა ლაპარაკი შეაწყვეგინა. ვუყურებდი და გული მეგლიჯებოდა.

- რა არაადამიანური სისასტიკეა, - გაიმეორა კვლავ, - ერთი სიტყვაც არ მომწერა, ერთი სტრიქონიც ვერ გაიმეგა! პასუხი მაინც გაეცა! ეთქვა, რომ აღარ ვჭირდები! სამი დღეა გყუილად ველოდები! როგორი ადვილია მისთვის აწყენინოს, შეურაცხყოფა მიაყენოს საცოდავ, მიუსაფარ გოგონას, რომელიც მხოლოდ იმაშია დამნაშავე, რომ ასე თავდავიწყებით შეუყვარდა! რამდენი რამ გადავიგანე ამ სამი დღის განმავლობაში!

ღმერთო ჩემო! ღმერთო ჩემო! როლესაც მახსენდება, როგორ მივედი მასთან, როგორ დავიმცირე თავი, ვგირიდი და სიყვარულს ვევედრებოდი... სულ მცირე სიყვარულს მაინც... და ამის შემდეგ!.. მისმინეთ, - უეცრად აუციმციმდა შავი თვალები, - ასე არ უნდა მომხდარიყო! არაბუნებრივია! ან თქვენ მოგყუევდით, ან - მე. იქნებ საერთოდ არ მიუღია წერილი? იქნებ არაფერი იცის? როგორ შეიძლება! თავად განსაჯეთ, მითხარით, ღვთის წყალობით, ამიხსენით! მე არაფერი მესმის! შეიძლება ასე ბარბაროსულად მოქცევა?! რაიმე ხომ არ გაიგო? იქნებ ვინმემ რაღაც ცუდი უთხრა ჩემ შესახებ? თქვენ რას ფიქრობთ?

- მომისმინეთ, ნასტენკა, ხვალ მივალ მასთან.

- მერე?

- ყველაფერს გამოვკითხავ და ყველაფერს ვუამბობ.

- მერე?

- წერილი დაწერეთ. ვაიბულებ, პატივი სცეს თქვენს საქციელს, ყველაფერს გაიგებს და თუ...

- არა, არავითარ შემთხვევაში, საკმარისია! სიგყვასაც აღარ დაეძრავ, სტრიქონსაც აღარ მიწვრ! საკმარისია! მე მას არ ვიცნობ, აღარ მიყვარს, დავი...ვი...წყებ...

- დაწყნარდით, დაწყნარდით! აი, აქ დაჯექით ნასტენკა, - ვუთხარი და სკამზე დავსვი.

- ძალიან მშვიდად ვარ! ჰო, ნამდვილად! ცრემლები?... ცრემლები ამოშრება! ფიქრობთ, რომ თავს მოვიკლავ?...

გული ღამიმიძიდა. მინდოდა, რაღაც მეთქვა, მაგრამ ვერ შევძელი.

- მომისმინეთ! - ნასტენკამ ხელი მომიკიდა, - მითხარით: თქვენ ასე არ მოიქცეოდით? არ დასცინებდით იმას, ვინც თვითონ მოვიდოდა თქვენთან? არ გააკიცხავდით ამგვარი სულელური საქციელის გამო? თუ შეიფარებდით, იფიქრებდით, რომ ის მარგოა და ვერ შეძლო, გაქცეოდა სიყვარულს? რომ უდანაშაულოა, უდანაშაულო!.. ცუდი არაფერი გაუკეთებია! ღმერთო! ღმერთო ჩემო!..

- ნასტენკა! - წამოვიყვირე, აღარ შემეძლო, ვეღარ ვიმორჩილებდი საკუთარ თავს. - ნასტენკა! საშინლად ვიგანჯები! გულს მიწამლავთ, მახრჩობთ! უკვე ვეღარ გავჩუმდები! ბოლოს და ბოლოს უნდა გითხრათ, როგორ მიღუღს გული...

სკამიდან ავდექი. ხელი მომიკიდა და გაკვირვებულმა ჩამხედა თვალებში.

- რა გემართებათ?

- მომისმინეთ! - მგვიცედ მივუგე მე, - კარგად მომისმინეთ, ნასტენკა! რასაც ახლა გეტყვით, შესაძლოა არასდროს მოხდეს, მაგრამ მოთმენა აღარ შემიძლია. თქვენ იგანჯებით და ამ განჯვის გამო, ვიცი, მაპატიებთ!.. გთხოვთ მაპატიოთ!..

- კი მაგრამ, რა ხდება? - გირილი შეწყვიტა და დაკვირვებით შემომხედა. მის თვალებში რაღაც უცნაური ცნობისმოყვარეობა აკიაფდა. - რა დაგემართათ?

- ეს ოცნება აუხდენელია... მაგრამ მე თქვენ მიყვარხართ! ჰო, უკვე ყველაფერი ვთქვი! - ხელი ჩავიქნიე. - ახლა, თავად განსაჯეთ - შეგიძლიათ თუ არა მესაუბროთ ისე, როგორც წუთის წინ მესაუბრებოდით და მომისმინოთ...

- მერე რა მოხდა? - შემაწყვევინა ნასტენკამ, - რა მოხდა? დიდი ხანია ვიცი, რომ გიყვარვართ, უბრალოდ მეჩვენებოდა... თითქოს ბერელე იყო ეს გრძნობა... ღმერთო ჩემო, ღმერთო ჩემო!

- ჰო, თავიდან ბერელე იყო, ახლა კი, ახლა... ბუსტად იმავე მდგომარეობაში ვარ, როგორშიც თქვენ იყავით... აი, მაშინ, როდესაც გომრით ხელში მიხვედით მასთან. არა, უარესში, რადგან მას მაშინ არავინ უყვარდა, თქვენ კი უკვე შეყვარებული ხართ, ნასტენკა.

- რას ამბობთ! ვერაფერი გავიგე. რატომ... ჰო, თუმცა, რატომ კი არა... აი, ასე უეცრად... ღმერთო, რა სისულელეებს ვლაპარაკობ! მაგრამ თქვენ...

ნასტენკა საშინლად დაიბნა. ლოყები აუწითლდა, თვალები დახარა.

- რა შემიძლია გავაკეთო, ნასტენკა? აარ ვიცი, როგორ მოვიქცე! დამნაშავე ვარ, ბოროტად გამოვიყენე... და მაინც... არა! არ ვარ დამნაშავე! მერწმუნეთ, გული მეუბნება, ვგრძნობ, რომ არასდროს გაწყენინებთ, უბრალოდ ვერ შევძლებ შეურაცხყოფის მოყენებას თქვენთვის! მუდამ თქვენი მეგობარი ვიყავი, ახლაც მეგობრად ვრჩები, არასდროს არავისთვის, არაფრისთვის მიღალაგია. მეტირება, ცრემლები მახრჩობს ნასტენკა... თუმცა, ვის რას უშავეს ჩემი ცრემლები... ცრემლები? ცრემლები ამოშრება...

- დაჯექით, - მითხრა და ძალით დამსვა სკამზე, - ღმერთო ჩემო!

- არა! არ დავჯდები. აქ დარჩენა აღარ შემიძლია, თქვენ ჩემი დანახვაც არ გინდათ, უბრალოდ ყველაფერს გეტყვით და წავალ. არ მინდოდა გაგეგოთ, რომ მიყვარხართ, ეს ჩემი საიღუმლო უნდა ყოფილიყო, საკუთარი ეგოიზმი თავს არ უნდა მომეხვია თქვენთვის. არა! ვერ მოვითმინე. თქვენ თვითონ დაიწყეთ ამის შესახებ ლაპარაკი, ყველაფერში თქვენ ხართ დამნაშავე. და... არ გაქვთ უფლება გამაგლოთ...

- არა, არც ვაპირებ, არა! - ამბობდა ნასტენკა, საწყალს ისე უჭირდა საკუთარი დაბნეულობის დამალვა.

- არ გამაგლებთ? არა? მე კი თვითონ მინდოდა გაქცევა. აუცილებლად წავალ, ოღონდ ჯერ ყველაფერს ვიტყვი, რადგან, როდესაც თქვენ ლაპარაკობდით, ერთ ადგილზე ვერ ვჩერდებოდი, როდესაც გიროდით, იმიტომ (მომიგვეთ, მაგრამ დავარქმევ სახელს), რომ უარყვეს თქვენი სიყვარული, ვიგრძენი, როგორ მიყვარხართ, რა ძლიერ მიყვარხართ, ნასტენკა!.. ისე გაემწარდი! გაემწარდი იმიტომ,

რომ ძალიან მიყვარხართ და მაინც ვერაფრით გეხმარებით... გული მეწურება, გრძნობების დამალვა აღარ შემიძლია, ყველაფერი უნდა მეთქვა, ნასტენკა!.. - ჰო, ჰო! მითხარით, არაფერი დამიბალოთ! - თქვა ნასტენკამ და უცნაურად აიქნია ხელი. - ალბათ გიკვირთ... მაგრამ ილაპარაკეთ... და მერე მე გეტყვით! მეც ყველაფერს გეტყვით! - ვიცი, რომ გეცოდებით, ნასტენკა, უბრალოდ გეცოდებით! დაკარგულის პოვნა შეუძლებელია! ერთხელ ნათქვამს ვეღარ დამალავ! ასე არ არის? ახლა უკვე იცით. წერტილი დასმულია. კარგია, ძალიან კარგია! სამყარო მშვენიერი გახდა! ოღონდ მომისმინეთ. როდესაც გიროდით, ვფიქრობდი (ღმერთო, მომეცი ძალა ამოვთქვა ის, რასაც ვფიქრობდი!). ჰო, ვფიქრობდი (რასაკვირველია, ეს არასდროს მოხდება), ვფიქრობდი, რომ თქვენ... ის უკვე აღარ გიყვართ. მაშინ... სამი დღეა მხოლოდ მომავალზე ვოცნებობ! მაშინ... ძალ-ღონეს არ დავიშურებდი და მივალწევდი მიზანს - უთუოდ შეგაყვარებდით თავს. გახსოვთ? თვითონვე მითხარით, რომ უკვე თითქმის გიყვარვართ. ჰო, სულ ეს არის, რისი თქმაც მინდოდა. მხოლოდ ისღა დარჩა სათქმელი, რა მოხდებოდა მაშინ, თუკი თქვენც შეგიყვარდებოდით. სხვა აღარაფერი! ნასტენკა, ჩემო მეგობარო, - მიმაჩნია, რომ ვაგრძელებთ მეგობრობას, - მე, რასაკვირველია, ერთი უბრალო, ჩვეულებრივი ადამიანი ვარ, იმდენად უსუსური, ზოგადად ვერაფერს მაძინებს... რაღაც უაზრობას ვლაპარაკობ... დაბნეულობის ბრალია. ერთი სიტყვით, იმ, ჩემთვის უცხო, ადამიანში შეყვარებულიც კი ისე შეყვარებოდით, ისე შეყვარებოდით, რომ... არასდროს დაგამძიმებდათ ჩემი სიყვარული. მხოლოდ ერთ რამეს იგრძნობდით, იგრძნობდით ყოველდღე, ყოველ წამს... რომ ჩემი სიყვარულით ანთებული გული... კეთილშობილი, მაღლიერებით აღსავსე გული მხოლოდ თქვენთვის ფეთქავს. ოჰ, ნასტენკა, ნასტენკა! არ ვიცი, რას მერჩოდით!..

- ნუ იგირებთ, გთხოვთ, არ მინდა, რომ გიროლეთ, - მითხრა ნასტენკამ და სასწრაფოდ წამოღვა, - წამოღით, ადექით, წამომყევით, შეწყვიტეთ გირილი, - მეუბნებოდა და თავისი ცხვირსახოცით მწმენდა ცრემლებს, - ჰო, წავიდეთ, რაღაც უნდა გითხრათ... დაუშვათ, მიმაგოვა, დაუშვათ, უკვე ღავავიწყდი... არ მოგატყუებთ - მე ის ჯერ კიდევ მიყვარს... მაგრამ, მომისმინეთ და მიპასუხეთ. აი, თუკი თქვენ შემიყვარდებით, უფრო სწორად, თუკი მხოლოდ... ღმერთო ჩემო! ახლა რომ მახსენდება, როგორ გაყენებდით შეურაცხყოფას მაშინ, როდესაც დავცინოდი თქვენს სიყვარულს, როდესაც გაქებდით იმიტომ, რომ არ შეგიყვარდით!.. ღმერთო

ჩემო! როგორ ვერ წარმოვიდგინე, რატომ ვერ წარმოვიდგინე, რა სულები ვიყავი... კარგი, უკვე გადავწყვიტე და ყველაფერს გეტყვით... - მომისმინეთ ნასტენკა, მე ახლა წავალ! წავალ, რადგან ვხედავ... გაწვალბებ. ვხედავ, სინდისი გქნჯნით იმიტომ, რომ დამცინოდით. მე კი არ მინდა, არ მინდა თქვენი ისედაც დამძიმებული გული უფრო მეტად... დამნაშავე ვარ, მშვიდობით! - შეჩერდით, მომისმინეთ: ცოგა ხანს დაიცადეთ! არ შეგიძლიათ? - რას ველოდო, როგორ? - მე ის მიყვარს, მაგრამ ეს გაივლის, უნდა გაიაროს, არ შეიძლება არ გაიაროს, უკვე ვგრძნობ, რომ მალე გაივლის... არც კი ვიცი, შესაძლოა დღესვე დამთავრდეს ყველაფერი, რადგან მე ის მძულს. მაშინ როდესაც თქვენ ჩემთან ერთად გიროლდით, ის დამცინოდა! თქვენ ხომ არასდროს გამიმეგებდით... არ გამიმეგებდით, რადგან გიყვარვართ, მას კი არ ვუყვარდი... ბოლოს და ბოლოს მეც მიყვარხართ... ჰო, მიყვარხართ! ისე მიყვარხართ, როგორც თქვენ გიყვარვართ... აღრეც ხომ გითხარით, გახსოვთ? მიყვარხართ იმიტომ, რომ მასზე უკეთესი ხართ, მასზე კეთილშობილი, იმიტომ რომ, რომ, რომ ის...

- იმდენად ღელავდა, სათქმელი ვეღარ დაამთავრა, თავი მხარზე დამალო, შემდეგ მკერდზე და მწარედ აქვითინდა. ვამშვიდებდი, ვეხვეწებოდი, შეეწყვიტა გირილი, მაგრამ არ შეეძლო. ხელს მიჭერდა, ამოისუნთქავდა თუ არა, მეუბნებოდა: "დამაცადეთ, დამაცადეთ, ახლავე! აღარ ვიგირებ! მინდა გითხრათ... არ იფიქროთ... იმიტომ კი არ ვგირი, რომ მეცოდებით... ჰო, მალე გაივლის..."

- როგორც იქნა შეწყვიტა გირილი, ცრემლები მოიწმინდა და ისევ გაუწყევით სანაპიროს. მინდოდა, დავლაპარაკებოდი, მაგრამ მეხვეწებოდა, ცოგა ხანს არ ამომელო ხმა. ასე მღუმარედ დავდიოდით... ბოლოს და ბოლოს, ძალ-ღონე მოიკრიბა და ლაპარაკი დაიწყო...

- ჰო, აი რა, - წამოიწყო სუსტი, აკანკალებული ხმით, მაგრამ ამ ხმაში უეცრად ისეთი სითბო ვიგრძენი, უცნაურად ამიჩქროლდა გული, - არ იფიქროთ, რომ თავქარიანი ვარ, რომ ადვილად შემიძლია დავივიწყო და ვუღალავო... მთელი წლის განმავლობაში მიყვარდა, ღმერთს გეფიცებით, ფიქრებშიც კი არასდროს მიღალავია მისთვის. მან ეს არ დააფასა, უფრო მეტიც, აბუჩად აიგლო ჩემი გრძნობები, გული მაგკინა, შეურაცხყოფა მომაცენა. არა! აღარ მიყვარს! მე მხოლოდ ამალღებელი, კეთილშობილი ადამიანის სიყვარული შემიძლია, რადგან

თვითონაც ასეთი ვარ... ის არ არის ჩემი ღირსი, - კარგი, დავანებოთ თავი! ასე უკეთესია, მომავალში მაინც გავიცნობდი, განვიხიბლებოდი და ეს უარესი იქნებოდა... ყველაფერი დამთავრდა! ვინ იცის, - ხელი ხელზე მომიჭირა, - იქნებ სინამდვილეში არც მიყვარებია? იქნებ ჩემი გრძნობა წარმოსახვამ შექმნა, რაღაც ბავშვურმა სისულელემ... იქნებ ეს გრძნობა მხოლოდ იმიტომ გაჩნდა, რომ ბებიის ტყვეობაში ვცხოვრობდი? იქნებ ის კი არა, სხვა უნდა მიყვარდეს? ადამიანი, რომელიც შემიცოდებს და, და... ჰო, აღარ გვინდა, სჯობს აღარ ვილაპარაკო, - ნასტენკას ნერვიულობისგან სული ეხუთებოდა, - ანუ, იმის თქმა მინდოდა... მიუხედავად იმისა, რომ ის მიყვარს (არა, მიყვარდა), მიუხედავად ამ სიყვარულისა... თუ თქვენ იმდენად გიყვარვართ... შეძლებთ ამოძირკვით, დამავიწყოთ მისი სიყვარული... თუკი არ დამგოვებთ მარტო... მანუგეშებთ, გვერდში ამომიდგებით... გექნებათ სურვილი. მუდამ ისე გიყვარდეთ, როგორც ახლა, გეფიცებით... ნამდვილად გახლებით ჩემი სიყვარულის ღირსი... ჰო... ახლა შემირთავთ ცოლად?

- ნასტენკა, - წამოვიყვირე. სიხარულის ცრემლები მახრჩობდა, - ნასტენკა!.. ნასტენკა!..

- საკმარისია, საკმარისი! - მეუბნებოდა... უჭირდა საკუთარ გრძნობებთან გამკლავება, - უკვე ყველაფერი ნათქვამია; ხომ ასეა? ასეა? თქვენც ბელნიერი ხართ და მეც. ამაზე ნუღარ ვილაპარაკებთ, ძალიან გთხოვთ... აღარ შემიძლია, თუ ღმერთი გწამთ, სხვა თემაზე ვისაუბროთ!..

- კარგი, ნასტენკა, კარგი! უბრალოდ ძალიან ბელნიერი ვარ, მე... ჰო, აბა დავიწყოთ, ჩქარა დავიწყოთ სხვა საკითხებზე ლაპარაკი! მზად ვარ...

ჩვენ არ ვიცოდით, რაზე გვესაუბრა... ვიცინოდით, ვგიროდით, ათასობით სისულელეს ვამბობდით. ხან წინ მივდიოდით, ხან უეცრად ვბრუნდებოდით უკან. ერთი სიგყვით, ქუჩაც გადავსერეთ, გროგუარიც... მთელი სანაპირო. ისე ვიქცეოდით, როგორც პაგარა ბავშვები...

- ახლა მარტო ვცხოვრობ, ნასტენკა. ხვალ კი... ღარიბი ვარ, ჩემი შემოსავალი ორასი ათასს არ აღემატება, მაგრამ ეს არ არის მნიშვნელოვანი...
- რასაკვირველია, ბებიასაც ხომ აქვს პენსია. ბებიამ ჩვენთან უნდა იცხოვროს, ხელს არაფერში შეგვიშლის.
- ბებიამ? აუცილებლად... ოღონდ, აი მატრენა...
- ჰო, ჩვენც გვყავს ფეკლა!
- მატრენა კეთილია, მხოლოდ ერთი ნაკლი აქვს, წარმოსახვის უნარი არ გააჩნია. მაგრამ არა უშავს!..
- ეგ არაფერი! მშვენივრად იცხოვრებენ ერთად, ოღონდ ხვალ გადმოდით.
- გადმოვიდე? ანუ, თქვენთან დავსახლდე? კარგი, თანახმა ვარ...
- ჩვენი მანსარდა დაიქირავეთ. იქ ახლა არავინ ცხოვრობს. ერთი მღვმური გვყავდა, დიდგვაროვანი მოხუცი ქალბატონი და უკვე გადავიდა. ვიცი რომ ბებიას სურს, მანსარდა ახალგაზრდა მამაკაცს მიაქირავოს. სულ ვეკითხები, თუ რაგომ უნდა, მისი მღვმური მაინცდამაინც ახალგაზრდა მამაკაცი იყოს. მუდმივად ერთსა და იმავეს მპასუხობს: "არ იფიქრო ნასტენკა, საქმროს კი არ ვეძებ შენთვის, უბრალოდ დავბერდიო." ჰოდა, მივხვდი, რომ სწორედ ჩემს გათხოვებას ცდილობს...
- ნასტენკა!..
- ორივეს გაგვეცინა.
- ჰო, მართლა, თქვენ სად ცხოვრობთ? დამავიწყდა.
- იქ, ... ხილთან, ბარანიკოვის სახლში.
- დიდი სახლია?
- კი, დიდია.
- ჰო, ვიცი ეგ შენობა. კარგი სახლია, მაგრამ თქვენ მაინც სასწრაფოდ გადმოდით ჩვენთან...
- ხვალვე, ხვალვე გადმოვალ. მართალია, ბინის ქირა ბოლომდე არ დამიფარავს... არა უშავს, მალე ხელფასს ავიღებ და...
- მე კი ბავშვებს მოვამზადებ. თვითონაც მივიღებ ცოდნას და სხვებსაც ვასწავლი...
- შესანიშნავია... მალე მეც დამაჯილდოვებენ...
- ერთი სიგყვით, ხვალ უკვე ჩემი მღვმური გახლებით...
- "სეველიელი დალაქის" წარმოდგენასაც დავესწრებით!

- რა თქმა უნდა, - გაიცინა ნასტენკამ, - არა, სჯობს სხვა სპექტაკლი ვნახოთ...

- ჰო, რასაკვირველია, რაიმე სხვა აჯობებს. დაუფიქრებლად წამომცდა...

აი, ასე ვლაპარაკობდით და ვსერირობდით, თითქოს ბურუსში, სიმშარში დავაბიჯებდით... თავადაც ვერ ვაცნობიერებდით, რა ხლებოდა ჩვენს თავს. ხან ერთ ადგილას ვჩერდებოდით და დიდხანს ვსაუბრობდით, ხან წინ და უკან დავდიოდით... სიცილი და ცრემლები ერთმანეთს ცვლიდა... ღროღადრო ნასტენკა სახლში დაბრუნებას ითხოვდა, მე ვერ ვებღავდი შეკამათებას და სახლამდე მიცილებას ვთავაზობდი. წავიდოდით გზაჯვარედინისკენ, თხუთმეტი წუთში კი ვხვდებოდით, რომ ადგილიდან არ დავძრულვართ... კვლავ სანაპიროზე, ჩვენს სკამთან ვიდექით. ნასტენკა ხშირად ოხრავდა, ცრემლები აწვეებოდა. ასეთ ღროს გაურკვეველი შიში ყინულად იღვრებოდა მთელ ჩემს სხეულში... მაგრამ მაშინვე ხელს მკიდებდა და... კვლავ დავდიოდით, ვლაპარაკობდით, ვიცინოდით...

- ახლა ნამდვილად შინ დაბრუნების ღროა, ძალიან გვიანია, - თქვა ნასტენკამ, - საკმარისია, მართლა ბავშვები ხომ არ ვართ!

- ჰო, მაგრამ უკვე ვეღარ დავიძინებ და აღარც წავალ სახლში.

- ალბათ მეც ვეღარ დავიძინებ. გამაცლიეთ...

- აუცილებლად!

- ახლა კი ნამდვილად მივალწვეთ თქვენს ბინამდე.

- ჰო, ნამდვილად...

- აბა, დაიფიცეთ!.. ოღესმე ხომ უნდა მივიღე სახლში!

- ვფიცავ! - ვუპასუხე სიცილით...

- მაშინ წავიღეთ!

- წავიღეთ.

- ბემოთ აიხედეთ ნასტენკა, შეხედეთ, ჩქარა შეხედეთ ცას! ხვალ არაჩვეულებრივი დღე იქნება. ცა - ასეთი ცისფერი, მთვარე - ასეთი... ოღესმე გინახავთ? შეხედეთ: ეს ყვითელი ღრუბელი საცაა მისწვდება მთვარეს, შეხედეთ, შეხედეთ!.. არა, გვერდი აუარა. უყურეთ, ნასტენკა, უყურეთ!..

მაგრამ ის არ უყურებდა ღრუბელს, დაღუმებული იდგა, თითქოს გაქვავებული... შემდეგ გაუბეღავად, თუმცა მძლავრად მომეკრო. უეცრად ათრთოლდა ჩემს ხელს ჩაჭიდებული ხელი, შევხედე... კიდევ უფრო ძლიერად მომეკრო. სწორედ ამ წუთებში ახალგაზრდა

მამაკაცმა ჩაგვიარა... შეჩერდა, დაეინებით შემოგვხედა. კვლავ რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა. გული გადამიქანდა...

- ნასტენკა, - ვუთხარი ჩურჩულით, - ვინ არის?

- ის არის! - ჩურჩულითვე მიპასუხა და უფრო მეტად აკანკალდა, უფრო ძლიერად მომეკრო... ფეხზე ძლივს ვიდექი, ვგრძნობდი, მალე წავიქცეოდი.

- ნასტენკა! ნასტენკა! შენ ხარ?! - გაისმა ხმა და ახალგაზრდა მამაკაცი ჩვენკენ წამოვიდა. ღმერთო! როგორ იყვირა! თითქოს შეზანზარდა! როგორ მოსწყდა ჩემს ხელებს, სხეულს... როგორ გაფრინდა მისკენ!.. ვიდექი და მკვდარივით ვუყურებდი. მაგრამ... გაუწოდა თუ არა ხელი, ჩაეხუტა თუ არა, მაშინვე ჩემკენ მოგრიალდა, მომიახლოვდა, როგორც ქარიშხალი, როგორც ცას მოწყვეტილი ელვა და სანამ გონს მოვიდოდი, კისერზე მომხვია ხელები, მგზნებარედ მაკოცა. შემდეგ უსიცილოდ გაიქცა მისკენ, ხელი მოჰკიდა და... წავიდნენ. დიღხანს ვიდექი, დიღხანს ვუყურებდი... ბოლოს და ბოლოს, ორივე გაქრა. დიღა ჩემი ღამეები დიღამ დაასრულა. სამინელი დღე იყო. წვიმა და წვიმის სევდისმომგვრელი წვეთები ფანჯრებს ეხეთქებოდა. ოთახში ბნელოდა, ქუჩები ბურუსში გახვეულიყო. თავი მტკიოდა, თავბრუ მეხვეოდა. ციებ-ცხელება ნელ-ნელა ეპარებოდა სხეულს.

- ფოსტალიონმა წერილი მოგიგანათ, ქალაქის ფოსტაში გამოუგზავნია ვილაცას, - მაცნობა მაგრენამ.

- წერილი! ვისგან არის? - სასწრაფოდ წამოვხტი სკამიდან.

- არ ვიცი, აბა, დახედეთ, იქნებ აწერია.

ლუქი მოვაგლიჯე. წერილი მისგან იყო! "ო, მაპაგიეთ, მაპაგიეთ!" - მწერდა ნასტენკა, - "მუხლებზე დაჩოქილი გევედრებით, მაპაგიეთ! თქვენც მოგატყუეთ და საკუთარი თავიც. ეს იყო სიმზარი, მოჩვენება... მთელი დღეა ვიგანჯები. მაპაგიეთ! მაპაგიეთ!.. არ გამკიცხოთ, ჩემი გრძნობები მართლა არ შეცვლილა. გითხარით, რომ მუდამ მეყვარებოდით, ახლაც მიყვარხართ, ეს უფრო მეტია, ვიდრე სიყვარული. ღმერთო! რომ შეიძლებოდეს ორივე ერთად მიყვარდეთ! რომ შეიძლებოდეს თქვენ იყოთ ის!" უცრად გამახსენდა მისივე სიტყვები: ნეტავ ის იყოთ თქვენ! ჰო, ნასტენკა, მაშინ ასე მითხარი...

"ღმერთია მოწამე, არაფერს დავიშურებდი თქვენთვის! ვიცი, როგორ გამძიმებთ დარდი. ... შეურაცხყოფა მოგაყენეთ, მაგრამ იცოდეთ, თუ აღამიანი

ჭემმარიგად გიყვართ, ვერ შეძლებთ მუდამ ნაწყენი იყოთ მასზე. თქვენ კი ნამდვილად გიყვარვართ! მადლობელი ვარ! დიახ... მადლობელი ვარ სიყვარულისთვის. ეს სიყვარული მუდამ მემახსოვრება... როგორც ტკბილი სიმზარი, რომელიც გაღვიძების შემდეგაც დიდხანს გახსოვს... არასდროს დამავიწყდება ის წამი, როდესაც საკუთარი სულის კარი ჩემთვის გახსენით, როდესაც ასე დიდსულოვნად, თავდაუზოგავად ცდილობდით ჩემი განადგურებული, თითქმის მკვდარი გულის გაცოცხლებას... თუკი მაპატიებთ, ამალღებულ, დაუეიწყარ მოგონებად ღარჩებით ჩემს სულში... ამ მოგონებას სათუთად შევინახავ... ისეთივე ერთგული ვიქნები მისი, როგორც საკუთარი გრძნობების. გულს კი არასდროს ვღალატობ, არც შემიძლია - ამ გულს არ შეუძლია ღალატი. ის გუშინვე დაუბრუნდა იმას, ვისაც მუდამ ეკუთვნოდა. ჩვენ უთუოდ შევხვდებით ერთმანეთს, აუცილებლად გვესტუმრებით... ყოველთვის ჩემი მეგობარი, ჩემი ძმა იქნებით... ხომ გამომიწოდებთ ხელს, როდესაც მნახავთ? ხომ მაპატიებთ? ხომ ისევ ისე გიყვარვართ, როგორც უწინ? ძალიან გთხოვთ არ მიმაგოვოთ, ისე მიყვარხართ, რომ ნამდვილად ღირსი ვარ თქვენი სიყვარულის... მე ამ სიყვარულს დავიმსახურებ... ძვირფასო, ჩემო ძვირფასო მეგობარო! მომავალ კვირას ცოლად მიფყვები. ძალიან ვუყვარვარ, თურმე არასდროს დავვიწყებებ... ხომ არ მიბრამბდებით მის შესახებ რომ გწერთ? მაგრამ მინდა მასთან ერთად გეწვიოთ სტუმრად. მასაც ხომ შეიყვარებთ? ხომ გულწრფელად შეიყვარებთ?.. მაპატიებთ და არასდროს დაივიწყოთ თქვენი ნასტენკა." ვკითხულობდი და ვკითხულობდი... ცრემლები ეხეთქებოდნენ თვალებს. ბოლოს და ბოლოს წერილი ძირს დაეცა... სახეზე ხელები ავიფარე.

- კასაგიკ! კასაგიკ! - დამიძახა მაგრენამ.

- რა ხდება?

- ჭერი ობობის ქსელებისგან გაეწმინდე, ისე კრიალებს, გინდ სტუმრები მოიყვანეთ, გინდ ცოლი... უკვე ღროც არის...

მაგრენას შევხვდე... ჯერ კიდევ მხნე, ასე ვთქვათ "ახალგაზრდა" მოხუცი გახლდათ, მაგრამ რაგომღაც მომეჩვენა, რომ სახე ნაოჭებით დაეღარა და წელში მოხრილ, ბებერ დედაკაცად იქცა... უეცრად მაგრენასავით დაბერდა ჩემი ოთახიც. კედლები და იატაკი შეიღახა, უცნაურად ჩამობნელდა, ობობის ქსელებმა კი ისე იმატა, მთელ ჭერზე გაიწელა. სვეტებზე ბათქაში დასკდა და ჩამოცვივდა, ფანჯრის

რაფები გაშავდა, დაიბზარა... ჩემი ოთახის კედლების ნათელი სიყვითლე ლაქებმა ააჭრელა... არ ვიცი ღრუბლებიდან მზის სხივმა მართლა გამოანათა და მალე კვლავ წვიმას შეაფარა თავი, თუ უბრალოდ თვალთ დამიბნელდა. ან იქნებ საკუთარი მომავლის მწუხარე პერსპექტივა წარმოვიდგინე, ანუ როგორი ვიქნები თხუთმეტი წლის შემდეგ... უკვე დაბერებული, იმავე ოთახში, იმავე მაგრენასთან ერთად, რომელსაც მთელი ამ წლების განმავლობაში ოღნაფაც არ მომაგებია ჭკუა. მაგრამ ნასტენკა... როგორ შემიძლია ნაწყენი ვიყო შენზე, როგორ შემიძლია ჩემი მწუხარებით შენი ნათელი ბედნიერება გავაფერმკრთალო! დაგამძიმო სინდისის ქენჯნით იმ დროს, როდესაც შავ კულულებში უნაზეს ყვავილებს ჩაიწნავ და მასთან ერთად საკურთხევლისკენ წახვალ... განა შემიძლია გავსრისო ამ ყვავილთაგან თუნდაც ერთ-ერთი... არასოდეს! არასოდეს! შენთვის ცა ყოველთვის უღრუბლო იქნება, სახეს კი მუდამ მშვენიერი და უზრუნველი ღიმილი გაანათებს. შენ მუდამ დალოცვილი იქნები თუნდაც იმ წამიერი ნეგარებისთვის, წამიერი ბედნიერებისთვის, რომელიც ჩემს მარგოსულ გულს აჩუქე! ღმერთო ჩემო! წუთი არაამქვეყნიური ნეგარებისა! განა ეს ცოგაა? განა ამ წუთს არ შეუძლია უსასრულოდ იქცეს და სამარადქამოდ გააბრწყინოს ადამიანისთვის ბოძებული წუთისოფელი?..

2013 წელი

თარგმანი - მაია ჩოლოყაშვილი